

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2To/10/2018
Identifikačné číslo spisu: 9517100238
Dátum vydania rozhodnutia: 03.09.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Paluda
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:9517100238.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Paludu a sudcov JUDr. Františka Moznera a JUDr. Martina Piovartsyho v trestnej veci proti obžalovanému Y. Y. pre prečin hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016 a iné, na verejnom zasadnutí konanom dňa 3. septembra 2019 v Bratislave, o odvolaní prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a obžalovaného Y. Y. proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica zo 16. apríla 2018, sp. zn. BB-4T/36/2017, takto

rozhodol:

Podľa § 321 ods. 1 písm. e), ods. 3 Trestného poriadku napadnutý rozsudok sa zrušuje vo výroku o treste.

Podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku sa obžalovanému Y. Y., nar. XX. R. XXXX v V., trvale bytom L. F., V. XXXX/XX, poslancovi Národnej rady Slovenskej republiky

ukladá

Podľa § 423 ods. 2, s použitím § 56 ods. 2 a s poukazom na § 36 písm. j), § 37 písm. h), § 38 ods. 2, § 41 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016 úhrnný peňažný trest vo výmere 10.000,- € (desaťtisíc eur).

Podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016 pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, sa obžalovanému ustanovuje náhradný trest odňatia slobody vo výmere 6 (šesť) mesiacov.

Podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie obžalovaného Y. Y. sa zamietá.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred súdom I. stupňa

Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „Špecializovaný trestný súd“) zo 16. apríla 2018, sp. zn. BB-4T/36/2017, bol obžalovaný Y. Y. uznaný za vinného z prečinu hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016 v jednočinnom súbehu s prečinom podnecovania, hanobenia a vyhrážania osobám pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine alebo pôvodu rodu podľa § 424a ods. 1 písm. a) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016 na tom skutkovom základe, že

dňa 2. októbra 2016 v čase od cca 09.34 h do 11.04 h v rámci živého vysielania relácie „Debata na telefón“ rádia Frontinus, šíriaceho signál prostredníctvom vysielateľov v Žiline, Čadci a Martine, prevádzkovateľom ktorého je spoločnosť Frontinus, s.r.o. Žilina, vystupujúc ako poslanec Národnej rady Slovenskej republiky a ako člen Výboru pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť Národnej rady Slovenskej republiky za politickú stranu Kotleba - Ľudová strana Naše Slovensko, okrem iného ako hosť v rámci svojho vystúpenia uviedol, že

„...prioritná téma v súčasnosti pre mňa je ... tá problematika cigánskeho teroru na východnom Slovensku“, „... poznáme tie prípady z východného Slovenska, kedy dospeli cigáni nahovoria maloletých - povedzme do trinásť rokov, ktorí nepodliehajú trestnej zodpovednosti, aby páchali rôznu trestnú činnosť...“

„...v Spišskej Belej je tá osobitná škola asi z 95 % tvorená týmto etnikom, keď sa tam otvorili dvere, vyleteli - bolo to jednoducho - ako keby sme boli v zoologickej záhrade...“

a tiež uviedol,

„...keď hovoríme o ... európskych fondoch... jedna z najbláznivejších čiastok, aké Róbert Fico za svoju kariéru dokázal vytvoriť... budem čerpať zo zdroja knihy prof. L. z Prešovskej univerzity, ktorý je môj asistent a jasne sa tam uvádza, že Róbert Fico schválil na roky 2013 až rok 2020 nejaký Akčný plán rozvoja rómskej komunity, a na tento plán bolo použitých 300 mil. Eur! Opakujem - 300 mil. Eur z Eurofondov, ale aj čiastka nejakých 10 alebo 20 % je zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, z toho 150 mil. eur sa použije iba na domy pre ľudí z týchto cigánskych komunit, z cigánskych osád, to zn. ľudí, ktorí nikdy pre náš národ, pre náš štátny rozpočet, pre našu kultúru neurobili nič; práve naopak - rozhodli sa žiť týmto asociálnym spôsobom života a vyciaviť náš sociálny systém, tak týmto ľuďom vláda daruje 150 mil. Eur iba na ich bývanie ... my to investujeme do ľudí, ktorí nám v budúcnosti neprinesú nič“,

ktoré výroky v kontexte celého vystúpenia v rozhlasovej relácii spĺňajú definičné znaky znevažujúcich prejavov z hľadiska príslušnosti ku konkrétnemu - rómskemu etniku, majú rasistický charakter a z ich obsahu vyplýva zámer vyvolať nenávisť voči príslušníkom tejto etnickej skupiny.

Za to mu bol podľa § 423 ods. 2, s použitím § 56 ods. 2 Trestného zákona, § 36 písm. j), § 37 písm. h), § 38 ods. 2, § 41 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016 uložený úhrnný peňažný trest vo výmere 5 000,- € (päťtisíc eur).

Podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016 pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, Špecializovaný trestný súd obžalovanému ustanovil náhradný trest odňatia slobody vo výmere šesť mesiacov.

V odôvodnení rozsudku Špecializovaný trestný súd uviedol, že výroky obžalovaného, uvedené vo výrokovvej časti rozsudku, v kontexte celého vystúpenia v rozhlasovej relácii spĺňajú definičné znaky znevažujúcich prejavov z hľadiska príslušnosti ku konkrétnemu - rómskemu etniku, majú rasistický charakter a z ich obsahu vyplýva zámer vyvolať nenávisť voči príslušníkom tejto etnickej skupiny. Uvedené podľa Špecializovaného trestného súdu vyplýva z vykonaného dokazovania, a to z prehratia originálu zvukovej nahrávky predmetnej relácie na technickom zariadení na hlavnom pojednávaní, z výpovede svedka Y. T., zo znaleckého posudku Y. L., z výpovede svedka Y. Č., z listinného dôkazu - rozhodnutia Rady pre vysielanie a retransmisiiu zo dňa 25. apríla 2017 a v neposlednom rade aj z vyjadrení obžalovaného k týmto dôkazom.

Špecializovaný trestný súd nemal žiadne pochybnosti o tom, ako sa zvukový záznam z predmetnej relácie dostal do trestného spisu. Na inom mieste rozsudku už konštatoval, že ho vyšetrovateľovi predložil konateľ spoločnosti Frontinus, s.r.o. Žilina Ing. C. T. (zv. 1, č. 1. 98), nešlo teda o prípad procesného úkonu vydania a odňatia veci v zmysle § 89, resp. § 91 Trestného poriadku, ako to namietala obhajoba. Z tohto dôvodu, napriek námietkam zo strany obhajoby, Špecializovaný trestný súd tento dôkaz vykonal jeho prehratím na hlavnom pojednávaní na technickom zariadení od samého začiatku do konca.

Svedok Y. T. pred súdom v zhode s výpoveďou z prípravného konania podrobne popísal celý priebeh relácie, pričom z jeho výpovede vyplynul záver, že do vyjadrení obžalovaného nijako nezasahoval, nijako ich nekomentoval a ani obžalovanému neoponoval. Obžalovaný len odpovedal na jeho otázky a potom v ďalšej fáze relácie odpovedal na otázky poslucháčov. Špecializovaný trestný súd nemal dôvod neveriť tomuto svedectvu, lebo plne korešpondovalo so zvukovým záznamom z predmetnej relácie.

I napriek ďalším námietkam obhajoby Špecializovaný trestný súd nemal pochybnosti ani o záveroch znaleckého posudku Y. L.. Pri analýze vyjadrení obžalovaného zo zvukovej nahrávky pristupoval znalec medziodborovo, čo je bežné v medzinárodnej i vedeckej praxi. Znalec odborne a zdatne zodpovedal na všetky otázky položené vyšetrovateľom a vysoko kvalifikovane svoj znalecký posudok rekapituloval aj na hlavnom pojednávaní. Znalecký posudok sprehľadňuje celý kontext relácie, v ktorej odzneli verbálne výroky obžalovaného. Aj Špecializovanému trestnému súdu bolo jasné, že verejní činitelia, resp. ústavní činitelia, akým je obžalovaný, majú za svoje výroky väčšiu mieru zodpovednosti než súkromné osoby, a preto ak vykonávajú zásah do ľudskej dôstojnosti, napr. hanobením a podnecovaním k nenávisti na národnom alebo etnickom základe, tento je závažnejší, než ak rovnaký zásah vykoná súkromná osoba. Výroky obžalovaného podľa Špecializovaného trestného súdu jednoznačne smerovali proti konkrétnej rómskej menšine, ktorú predstavil ako príťaž pre spoločnosť bez akejkoľvek pozitívnej perspektívy, hoci aj v budúcnosti.

K výberu znalca Y. L., ako znalca pribratého ad hoc na podanie znaleckého posudku Špecializovaný trestný súd uviedol, že v období, keď bol znalec do konania vyšetrovateľom pribratý, neboli do zoznamu znalcov zapísaní znalci z odboru politického extrémizmu. S poukazom na vzdelanie znalca, jeho profesionálne zameranie a skúsenosti považoval Špecializovaný trestný súd Y. L. za odborne zdatného v danej oblasti a jeho posudok za zákonný a právne relevantný. Nič na tom nemenia ani jeho odborné stanoviská prezentované v minulosti, pretože znalec sa kriticky vyjadril na hlavnom pojednávaní aj k extrémistickým hrozbám nielen z pravého politického spektra, ale aj z ľavého. Špecializovaný trestný súd preto nepovažoval znalca Y. L. za zaujatého voči politickej strane Kotleba - Ľudová strana Naše Slovensko a voči obžalovanému, ako to prezentoval obžalovaný Y. Y..

Špecializovaný trestný súd zdôraznil, že znalecký posudok nie je jediným dôkazom, z ktorého možno vyvodiť skutočnosť, že výroky obžalovaného majú rasistický charakter. Z gramatického výkladu a významu vyjadrení obžalovaného si vedel urobiť úsudok aj samotný Špecializovaný trestný súd a je toho názoru, že vyššie uvedené výroky obžalovaného naznačujú cieľené úsilie o posilnenie vnímania všetkých predstaviteľov rómskej menšiny ako menšiny, ktorá vedome zneužíva sociálny systém, jej predstavitelia žijú asociálnym spôsobom života a nemajú akýkoľvek záujem prispieť k rozvoju spoločnosti, teda ľudí, ktorí pre náš národ, pre náš štátny rozpočet, pre našu kultúru nikdy nič neurobili, práve naopak rozhodli sa žiť týmto asociálnym spôsobom života a vyciävať náš sociálny systém. Podľa tvrdení obžalovaného ide teda o ľudí, ktorí pre našu spoločnosť neprinesú nič.

Špecializovaný trestný súd v odôvodnení svojho rozsudku taktiež prízvukoval, že výroky obžalovaného odzneli v období, kedy v spoločnosti prevláda dlhodobá frustrácia z politických elít, ktorá môže rezonovať v podobe zacielenia na konkrétne menšinové skupiny za účelom ich obvinenia z existujúceho stavu. Toto zvyšuje nebezpečnosť výrokov obžalovaného Y. Y.. Výroky odzneli v dialógu s moderátorom, ktorý sa zjavne neusiloval rečníkovi oponovať uvedením alebo aspoň požadovaním empirických dôkazov v prospech takýchto tvrdení. Obžalovaný bol hosťom relácie sám, bez politického oponenta. Konkrétny predmet rozhovoru s obžalovaným nebol vopred dohodnutý a moderátor relácie,

svedok Y. T., nevedel, ako sa v minulosti obžalovaný vyjadroval k otázkam rómskeho etnika. Prednes obžalovaného, ktorý je predmetom skutkovej vety, bol spontánny, bez predchádzajúcich položených poslucháčskych otázok.

Špecializovaný trestný súd dospel k záveru, že z vyjadrení obžalovaného vyplýva, že nerozdeľuje ľudí na slušných a neslušných, ale na ľudí čistých pracovitých (bielych) a tých ostatných. Členenie ľudí na asociálov a tzv. slušných Rómov je podľa Špecializovaného trestného súdu len klasický koncept skrytého, resp. maskovaného rasizmu a s poukazom na obhajobu obžalovaného to Špecializovaný trestný súd považoval len za jeho snahu vyhnúť sa trestnoprávnej zodpovednosti. Cieľom obžalovaného v rámci rozhlasového vysielania nebolo jednoznačne a konštruktívne zhodnotiť situáciu rómskej komunity v Slovenskej republike, ktorá vo všeobecnosti nie je dobrá, ale z prezentovaných výrokov obžalovaného Špecializovaný trestný súd ustálil, že jeho cieľom bolo rómsku komunitu hanobiť a podnecovať k jej znevažovaniu.

K namietaniu znaleckého posudku Y. L. obžalovaným na hlavnom pojednávaní z dôvodu, že má byť ovplyvnený svojou príslušnosťou k židovskej komunite, Špecializovaný trestný súd uviedol, že už len tento postoj obžalovaného usvedčuje z rasisticky motivovaných útokov. Špecializovaný trestný súd bol toho názoru, že rasistické postoje sú v mysli obžalovaného zakorenené tak hlboko, že im nechá voľný priebeh aj na hlavnom pojednávaní pred súdom, nevynímajúc výroky v predmetnom rozhlasovom vysielaní. Tým dal obžalovaný jasne najavo, čo si myslí aj o slušných príslušníkoch menšín na náboženskom, resp. rasovom základe. U obžalovaného sa potom uplatňuje prípad rasistického konceptu spočívajúceho v tom, že nemá rád Rómov, Židov, to znamená skupiny ľudí, ktoré boli pre ich pôvod v minulosti postihnuté genocídami, ako boli židovský a rómsky holokaust.

Predloženie tzv. kontra posudku obhajobou v podobe posudku RNDr. Y. Š., PhD. považoval Špecializovaný trestný súd za legitímny spôsob obhajoby. Posudok bol na hlavnom pojednávaní postupom podľa § 268 ods. 2, ods. 3 Trestného poriadku obhajcom prečítaný. Vyhodnotením tohto dôkazu Špecializovaný trestný súd dospel k záveru, že tomuto posudku neuveril. I napriek tomu, že RNDr. Y. Š., PhD. odpovedal na rovnaké otázky, aké vyšetrovateľ položil znalcovi Y. L., na tieto odpovedal diametrálne opačne, stroho a svoje závery zdôvodnil len vo všeobecnej rovine. Špecializovaný trestný súd v tejto súvislosti netvrdil, že ciele smerujúce k inklúzii rómskej komunity do spoločnosti nie sú jednoducho dosiahnuteľné, určite však stojí za to pokúsiť sa ich zrealizovať, nie však tým spôsobom, že sa tejto skupine ľudí budú jednotlivci vyhrážať, vulgárne ich prirovnávať k zoolologickej záhrade a upierať im finančnú podporu smerujúcu na zveľadenie.

Špecializovaný trestný súd uveril výpovedi svedka Y. Č., hoci ho obžalovaný namietal, že ako dlhoročný bývalý kamarát teraz vystupuje proti nemu. O podstatných okolnostiach tento svedok vypovedal rovnako pred súdom ako v prípravnom konaní. O obžalovanom uviedol, že tento sa v minulosti hanlivo vyjadroval o Rómoch tak, že sú špiny, spochybňoval existenciu holokaustu a plynových komôr, teda že obžalovaný už v mladosti mal rasistický spôsob uvažovania a verbálne útoky. Obžalovaný už ako poslanec Národnej rady Slovenskej republiky nereagoval na výzvu svedka tlmočenú prostredníctvom asistenta, aby riešil problémy s príspevkami úradu práce pri využívaní finančných prostriedkov v prospech rómskej menšiny.

Výpovede svedkov PhDr. Š. L., CSc. a L. L. vyhodnotil Špecializovaný trestný súd ako neutrálne, keďže u oboch ide o asistentov poslanca Národnej rady Slovenskej republiky obžalovaného Y. Y. Z ich výpovedí len vo všeobecnosti vyplynulo, že obžalovaný v predmetných výrokoch rozhlasovej relácie povedal len to, s čím mnoho občanov Slovenskej republiky súhlasí a nijako sa neprevínili a apelovali na právo slobody prejavu. Ich výpovede sú podľa Špecializovaného trestného súdu z vyššie uvedeného dôvodu pochopiteľné, keďže s obžalovaným zdieľajú rovnaké postoje. Navyše, svedok L. L. nebol relevantným na poskytnutie konkrétnej a odborne spôsobilej výpovede vo vzťahu obžalovaného k rómskej komunite.

Aj výpoveď svedka E. Q.R. Špecializovaný trestný súd vyhodnotil ako neutrálnu, lebo svedok tiež len vo

všeobecnosti konštatoval, že výroky obžalovaného v predmetnej relácii sa ho ako jeho dlhoročného kamaráta nedotýkajú, hoci je Róm a toto svoje vyjadrenie nijako bližšie nekonkretizoval.

Za dôkaz, ktorý je v spojitosti s vyššie spomínanými usvedčujúcimi dôkazmi tiež dôkazom usvedčujúcim, považoval Špecializovaný trestný súd aj rozhodnutie Rady pre vysielanie a retransmisii zo dňa 25. apríla 2017. Z tohto listinného dôkazu, ktorý i napriek námietkam obhajoby Špecializovaný trestný súd vykonal na hlavnom pojednávaní jeho prečítaním podľa § 269 Trestného poriadku, vyplynulo, že rádiu Frontinus bola za odvysielanie predmetnej rozhlasovej relácie, „Debata na telefón“ zo dňa 2. októbra 2016 cca od 09.34 do 11.04 h a tým porušenia povinnosti ustanovenej v § 19 ods. 1 písm. b) Zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii uložená pokuta vo výmere 15.000 eur, a to preto, že vo vysielaní boli obžalovaným prezentované vyhranené názory smerujúce k hanobeniu a podnecovaniu k znevažovaniu rómskej menšiny na základe príslušnosti k tejto národnosti, resp. etnickej skupine. Išlo o dôkaz, ktorý má priamy súvis so skutkovými okolnosťami tejto trestnej veci.

Naostatok, kľúčovou otázkou, ktorou sa Špecializovaný trestný súd zaoberal, bola pozitívno-právna rovina, t. j. zohľadňujúca existujúce obmedzenia práva na slobodu prejavu v právnom poriadku Slovenskej republiky. Sloboda prejavu je nepochybne kľúčovým a východiskovým právom v akejkoľvek demokracii, avšak jej hranice sú určované demokratickými právnymi poriadkami, vrátane toho slovenského. Slovenský právny poriadok pripúšťa obsahovú reguláciu prejavov na základe pomerne extenzívnych dôvodov, vrátane prípadov podnecovania k nenávisti a nielen k násiliu a hanobeniu pre príslušnosť ku konkrétnemu etniku alebo národnosti. Špecializovaný trestný súd dospel k záveru, že vyššie uvedené výroky obžalovaného, ktoré odzneli v predmetnej relácii, spĺňajú definičné znaky znevažujúcich prejavov z hľadiska príslušnosti ku konkrétnemu rómskemu etniku. Ide o výroky, ktoré majú rasistický charakter. V tejto súvislosti Špecializovaný trestný súd poukázal na to, že sú známe príklady z minulosti, ktoré viedli k násilným aktom voči príslušníkom najrôznejších menším, obhajovali vylúčenie určitej skupiny spomedzi „štandardnej spoločnosti“, ktorou v tomto prípade mal byť „slovenský národ“. Tiež zobrazovaním konkrétnej rómskej etnickej skupiny ako čerpajúcej z výhod na úkor „pracovitých, sociálnych“ občanov sa môže stať zdrojom nenávisti voči nim zo strany iných jednotlivcov a skupín. Prejavy s týmto obsahom boli už v minulosti sankcionované, resp. sťažnosti voči ich sankcionovaniu zamietnuté Ústavným súdom ČSFR, Ústavným súdom ČR, resp. Európskym súdom pre ľudské práva. Zásah do práva na slobodu prejavu prechádza testom proporcionality, ktorý v sporoch týkajúcich sa konfliktu slobody prejavu s iným právom uplatňuje Ústavný súd Slovenskej republiky. Špecializovaný trestný súd preto uzavrel, že právo slobody prejavu má určité mantinely, určité hranice, ktoré však v tomto prípade obžalovaný Y. Y. svojimi výroky dňa 2. októbra 2016 cca od 09.34 hod. do 11.04 hod. v rámci živého vysielania relácie „Debata na telefón“ rádia Frontinus, vystupujúc ako poslanec Národnej rady Slovenskej republiky a ako člen Výboru pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť Národnej rady Slovenskej republiky za politickú stranu Kotleba - Ľudová strana Naše Slovensko, výrazne prekročil.

Po takomto vyhodnotení dôkazov jednotlivo i v súhrne mal Špecializovaný trestný súd za dokázané, že obžalovaný Y. Y. sa dopustil trestnej činnosti, za ktorú bol stíhaný, v konkrétnom rozsahu a takou mierou zavinenia, ako je to podrobne rozšpecifikované v predchádzajúcich častiach rozsudku. Jeho trestná činnosť mu bola preukázaná zvukovým záznamom z relácie, výpoveďami svedkov Y. T., Y. Č., znaleckým posudkom znalca Y. L. a listinnými dôkazmi zažurnalizovanými v trestnom spise. V nadväznosti na to, že vykonanými dôkazmi bolo preukázané, že sa skutok stal a že ho spáchal obžalovaný Y. Y., bolo namieste zaoberať sa príčinnosťou jeho konania v čase spáchania trestných činov, ako jednou zo základných podmienok trestnej zodpovednosti. Špecializovaný trestný súd pritom nezistil nič, čo by obžalovaného zbavilo trestnej zodpovednosti. Trestná činnosť bola obžalovanému jednoznačne dokázaná, ako to vyplýva z predchádzajúcich častí odôvodnenia rozsudku. Nič teda nebránilo Špecializovanému trestnému súdu uznať ho za vinného zo spáchania prečinu hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016 v jednočinnom súbehu s prečinom podnecovania, hanobenia a vyhrážania osobám pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine alebo pôvodu rodu podľa § 424a ods. 1 písm. a) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016, teda tak, ako to právne

posúdil v obžalobe prokurátor.

V ďalšej časti rozsudku Špecializovaný trestný súd uviedol, že v konkrétnej trestnej veci z výsledkov dokazovania jednoznačne vyplynulo, že obžalovaný dňa 2. októbra 2016 v čase od 09.34 hod. do 11.04 hod. v rámci živého vysielania relácie „Debata na telefón“ rádia Frontinus, vystupujúc ako poslanec Národnej rady Slovenskej republiky a ako člen Výboru pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť Národnej rady Slovenskej republiky za politickú stranu Kotleba - Ľudová strana Naše Slovensko sa prezentoval výroky uvedenými vo výrokovvej časti tohto rozsudku, ktoré v kontexte celého vystúpenia spĺňali definičné znaky znevažujúcich prejavov z hľadiska príslušnosti ku konkrétnemu rómskemu etniku a majú rasistický charakter. Keďže výroky obžalovaného odzneli v živom vysielaní rádia Frontinus, šíriaceho signál prostredníctvom vysielateľov v Žiline, Čadci a Martine a prostredníctvom mainstreamového vysielania na území celej Slovenskej republiky a v zahraničí, nemal Špecializovaný trestný súd žiadne pochybnosti o tom, že takéto výroky obžalovaný vyjadril verejne. Z dokazovania preň vyplynul záver, že uvedeného prečinu sa obžalovaný dopustil v priamom úmysle v zmysle § 15 písm. a) Trestného zákona.

Spáchanie trestného činu hanobenia národa, rasy a presvedčenia verejným činiteľom je kvalifikovaným znakom skutkovej podstaty tohto prečinu podľa § 423 ods. 2 písm. c) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016. Vykonaným dokazovaním bolo podľa Špecializovaného trestného súdu nepochybne preukázané, že obžalovaný Y. Y. citované vyjadrenie v rámci živého vysielania relácie „Debata na telefón“ rádia Frontinus predniesol ako poslanec Národnej rady Slovenskej republiky a ako člen Výboru pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť Národnej rady Slovenskej republiky za politickú stranu Kotleba - Ľudová strana Naše Slovensko. Bezpochyby to vyplýva z listinných dôkazov nachádzajúcich sa v trestnom spise. Vyjadrenia obžalovaného boli prednesené v súvislosti s jeho právomocou a zodpovednosťou. Podľa § 128 ods. 1 Trestného zákona sa na účely Trestného zákona verejným činiteľom rozumie okrem iného aj poslanec Národnej rady Slovenskej republiky. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti nemal Špecializovaný trestný súd žiadne pochybnosti o tom, že obžalovaný Y. Y. bol v čase spáchania trestného činu hanobenia národa, rasy a presvedčenia verejným činiteľom v zmysle § 128 ods. 1 Trestného zákona. Na základe týchto okolností potom Špecializovaný trestný súd jeho konanie právne posúdil aj podľa ustanovenia § 423 ods. 2 písm. c) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016.

Spáchanie skutku obžalovaným Y. Y. Špecializovaný trestný súd právne kvalifikoval aj ako prečin podnecovania, hanobenia a vyhrážania osobám pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine alebo pôvodu rodu podľa § 424a ods. 1 písm. a) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016. Tým, že obžalovaný výroky predniesol v rámci živého vysielania „Debata na telefón“ rádia Frontinus, šíriaceho signál prostredníctvom vysielateľov v Žiline, Čadci a Martine a prostredníctvom mainstreamového vysielania na území celej Slovenskej republiky a v zahraničí, verejne podnecoval k nenávisti voči skupine osôb pre ich príslušnosť k etnickej skupine - rómskej a zámenkou pre podnecovanie bol tento dôvod, čo treba vidieť v kontexte celého prejavu, v ktorom odznel. Toto osobitne platí k efektom na psychologickú úroveň, akými sú transformácia predsudkov na nenávisť, prípadne až na podnecovanie násilia. Z tohto posúdenia potom vyplýva, že objektom prejavu obžalovaného boli všetci občania Slovenskej republiky, ktorí mohli byť poslucháčmi relácie, samozrejme vrátane občanov rómskej národnosti. Je známe a výskumami všeobecne preukázané, že doteraz sa na Slovensku vládnucim politickým elitám nepodarilo zabezpečiť príležitosti pre inklúziu rómskej menšiny do spoločnosti. Táto situácia prehlbuje existujúce predsudky voči rómskej menšine v spoločnosti a je zdrojom nespokojnosti a frustrácie. V tomto kontexte výroky, ktoré vylučujú jednu skupinu občanov spomedzi slovenského národa, sa môžu stať zdrojom psychických a fyzických aktov násilia ako vyústenia tejto frustrácie. Minimálne však prehlbujú nevraživosť a nepriateľský vzťah k príslušníkom rómskej menšiny ako definičné znaky nenávisti. Preto prejav obžalovaného osobitne vo výrokochoch, v ktorých vznikala táto dichotómia, mohol podnieť k nenávisti voči príslušníkom rómskej menšiny. Ani pri tomto prečine nemal Špecializovaný trestný súd žiadne pochybnosti o tom, že sa ho obžalovaný dopustil v priamom úmysle v zmysle § 15 písm. a) Trestného zákona.

V rámci úvah o postihu obžalovaného mal Špecializovaný trestný súd na zreteli predovšetkým účel trestu v zmysle § 34 ods. 1 Trestného zákona, teda potrebu chrániť spoločnosť pred páchatelmi trestných činov, zabrániť obžalovanému v páchaní ďalšej trestnej činnosti, vychovať ho k tomu, aby viedol riadny život a tým výchovne pôsobil aj na ostatných členov spoločnosti, najmä na ďalších možných páchatelov podobnej trestnej činnosti a zároveň ich odradiť od páchania trestných činov. Pri určení výmery trestu Špecializovaný trestný súd na základe § 34 ods. 4 Trestného zákona prihliadol najmä na spôsob spáchania trestných činov a ich následky, zavinenie, pohnútku, príťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchatela, jeho pomery a možnosť jeho nápravy. Špecializovaný trestný súd vzal do úvahy skutočnosť, že citované vyjadrenia predniesol obžalovaný v rámci živého vysielania relácie „Debata na telefón“ rádia Frontinus, ako poslanec Národnej rady Slovenskej republiky a ako člen Výboru pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť Národnej rady Slovenskej republiky. Ďalej Špecializovaný trestný súd prihliadol na okolnosti týkajúce sa miesta a času spáchania prečinov, tiež na okolnosti pôsobiace na obžalovaného a na rôzne sprievodné okolnosti. Obžalovaný spáchal trestnú činnosť výraznejšou formou zavinenia - v priamom úmysle. Dôležitým kritériom určenia výmery trestu je následok trestnej činnosti, ktorý v danom prípade spočíval v hanobení rómskej etnickej skupiny a v podnecovaní k nenávisti voči tejto skupine pre tento dôvod.

O obžalovanom Y. Y. je v mieste bydliska známe, že je slobodný, bez záväzkov a trvalý pobyt má v meste L.L. F.. V priestupkovom konaní riešený nebol. V katastrálnom území L. F. nie je vlastníkom žiadnej nehnuteľnosti (zv. 1, č. l. 183). Z výpisu z ústrednej evidencie priestupkov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky zo dňa 10. júla 2017 je zrejmé, že obžalovaný má päť záznamov a všetky sa týkajú priestupkov v cestnej doprave. Obžalovaný doposiaľ nebol súdom potrestaný (zv. 1, č. l. 188).

V úzkej súvislosti s týmito hodnoteniami a osobnými pomermi obžalovaného Špecializovaný trestný súd posudzoval možnosť jeho nápravy. Tu prihliadol najmä na správy o povesti z miesta bydliska obžalovaného a prihliadol aj na všetky skutočnosti, ktoré vyplývali o osobe obžalovaného z trestného spisu. V nadväznosti na to dodal, že v osobnostnej skladbe obžalovaného neboli zistené žiadne negatívne známky, a preto bolo možné pripustiť záver, že prognóza nápravy a prevýchovy obžalovaného Y. Y. je priaznivá, najmä ak sa na neho bude pôsobiť primeraným výchovným trestom. Vzhľadom na skladbu jeho osobnosti je primeraný výchovný trest najúčinnším prostriedkom nápravy. U takých jedincov, ako je obžalovaný, práve primeraný výchovný postih vytvorí účinné zábrany pred zopakovaním podobných deliktov a vezme si z trestu dostatočné poučenie.

Ďalej Špecializovaný trestný súd ako poľahčujúcu okolnosť zistil to, že obžalovaný Y. Y. pred spáchaním trestných činov viedol riadny život [§ 36 písm. j) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016]. Naopak, príťažujúcou okolnosťou je v tomto prípade to, že obžalovaný spáchal viac trestných činov [§ 37 písm. h) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016]. Pri zistení jednej poľahčujúcej okolnosti a jednej príťažujúcej okolnosti sa trestná sadzba nemení v prospech obžalovaného a ani v jeho neprospech. Po vyhodnotení všetkých okolností prípadu jednotlivo aj súhrnne, pokiaľ mali význam pre výrok o treste a slúžili v tomto smere na prospech obžalovanému i proti nemu, dospel Špecializovaný trestný súd k záveru, že objektívnym vyjadrením zistenej trestnej činnosti a príslušných zákonných hľadísk je sankcia bez uloženia trestu odňatia slobody. V tejto súvislosti Špecializovaný trestný súd dospel k záveru, že vzhľadom na povahu spáchaných prečinov a možnosť nápravy obžalovaného trest odňatia slobody neuložil. V zmysle § 56 ods. 2 Trestného zákona uložil len peňažný trest vo výmere 5 000,- eur (z celkovej výmery tohto trestu, ktorá je v rozpätí od 160,- eur do 331 930,- eur). Podľa § 57 ods. 2 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016 vymožená suma peňažného trestu pripadá štátu. Takýto trest Špecializovaný trestný súd uložil podľa § 423 ods. 2 a s poukazom na § 36 písm. j), § 37 písm. h) a § 38 ods. 2 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016 ako trest úhrnný podľa § 41 ods. 1 Trestného zákona. Podľa tohto ustanovenia ak súd odsudzuje páchatela za dva alebo viac trestných činov, uloží mu úhrnný trest podľa toho zákonného ustanovenia, ktoré sa vzťahuje na trestný čin z nich prísnejšie trestný. V danom konkrétnom prípade bol prísnejším z dvoch zbíhajúcich sa deliktov prečin hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 ods. 2 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016. Takéto úvahy súdu majú oporu v dobrých, nádejných možnostiach nápravy obžalovaného, v skutočnosti, že ide iba o prečiny a v jeho

predchádzajúcej beztretnosti. Preto Špecializovaný trestný súd obžalovanému neuložil podmienený trest odňatia slobody a ani v rámci skúšobnej doby neuložil povinnosť zúčastniť sa vzdelávacej aktivity o rómskom holokauste na vlastné náklady, ako to v záverečnej reči navrhol prokurátor.

V nadväznosti na uloženie peňažného trestu bol Špecializovaný trestný súd povinný v zmysle § 57 ods. 3 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016 ustanoviť obžalovanému pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, náhradný trest odňatia slobody. Jeho rozpätie je zákonom stanovené vo výmere až na päť rokov. Náhradný trest nesmie spolu s uloženým trestom odňatia slobody presahovať zákonom dovolenú hranicu trestnej sadzby. Po posúdení všetkých súvisiacich okolností a zákonných hľadísk v konkrétnom prípade mal Špecializovaný trestný súd za to, že ich objektívnym vyjadrením je náhradný trest odňatia slobody vymeraný obžalovanému Y. Y. vo výmere šesť mesiacov.

II.

Odvolania

a vyjadrenia k nim

Proti tomuto rozsudku podali odvolanie prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) proti výroku o treste a obžalovaný Y. Y. proti výroku o vine, treste a konaní, ktoré mu predchádzalo.

Prokurátor podané odvolanie odôvodnil podaním z 11. júna 2018, v ktorom uviedol, že výška uloženého trestu je nízka, resp. nedostatočná. Špecializovaný trestný súd v odôvodnení rozsudku (na str. 24 - 25) podrobne odôvodnil svoj postup pri ukladaní trestu, ako aj svoj právny názor, prečo nie je potrebné uložiť obžalovanému iný druh trestu než peňažný trest. V kontraste s právnym názorom vyjadreným Špecializovaným trestným súdom však prokurátor zastáva názor, že trest uložený obžalovanému je nedostatočný. Prokurátor pritom poukázal na to, že hoci obžalovaný Y. Y. doposiaľ nebol súdne trestaný a v predmetnej veci je trestaný za prečiny (teda za ľahšiu formu trestnej činnosti), ide o páchatel'a, ktorý kontinuálne a jasne ukazuje vo svojich prejavoch a prednesoch, že si zatiaľ nie je vedomý následkov spáchaných trestných činov, v rasistických útokoch pokračoval aj na hlavnom pojednávaní Špecializovaného trestného súdu, keď neváhal namietat' znalca Y. L. z dôvodu jeho údajnej príslušnosti k židovskej komunite. Podľa prokurátora nie je dôvod domnievať sa, že bez uloženia trestu odňatia slobody s podmieneným odkladom jeho výkonu bude zabezpečené, aby obžalovaný Y. Y. upustil od typovo obdobných konaní. Bez uloženia podmieneného trestu, s hrozbou jeho premeny v prípade trestnej činnosti spáchanej počas skúšobnej doby, nebude podľa prokurátora naplnený výchovný charakter trestu ani znak individuálnej prevencie a ochrany spoločnosti.

Prokurátor taktiež poukázal na to, že obžalovaný je poslancom Národnej rady Slovenskej republiky so značne nadpriemerným príjmom a z tohto dôvodu ho peňažný trest vo výške 5.000,- eur nepostihne s dôsledkami, ktoré majú vyplývať z účelu ukladaného trestu.

Prokurátor sa zároveň domnieva, že spoločnosť sa má pokúsiť o výchovu páchatel'a rasistických útokov tohto typu tým, že súd mu uloží povinnosť v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia absolvovať na vlastné náklady školenia o rómskom holokauste, aby obžalovaný pochopil, aké dôsledky môžu mať rasistické vyjadrenia vysokopostavených ústavných činiteľov.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku zmenil napadnutý rozsudok vo výroku o treste tak, že podľa § 423 ods. 2 Trestného zákona, s poukazom na § 36 písm. j), § 37 písm. h), § 38 ods. 2, § 41 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016 uložil obžalovanému Y. Y. trest odňatia slobody v dolnej polovici trestnej sadzby s tým, že podľa § 49 ods. 1 písm. a), § 50 ods. 1 Trestného zákona výkon trestu odňatia slobody odloží na primeranú skúšobnú dobu. Prokurátor zároveň navrhol, aby bola obžalovanému podľa § 50 ods. 2 Trestného zákona s poukazom na § 51 ods. 4 Trestného zákona príkazom uložená povinnosť absolvovať na vlastné náklady školenie o rómskom holokauste a jeho

následku na slovenskú spoločnosť.

Odôvodnenie odvolania doplnil prokurátor podaním z 21. júna 2018, v rámci ktorého predložil uznesenie Európskeho parlamentu z 25. októbra 2017 o aspektoch základných práv v integrácii Rómov v Európskej únii: boj proti protirómskemu zmýšľaniu (2017/2038(INI)). Z uvedeného aktu orgánu Európskej únie je podľa prokurátora zrejmé, že otázka dôstojného zaobchádzania s rómskou komunitou je výsostne aktuálnou otázkou a tento postup je presadzovaný orgánmi Európskej únie, ktorej sme riadnym členom a sme povinní plniť záväzky, ktoré nám z tohto členstva vyplývajú. Aj s poukazom na obsah uvedeného uznesenia má prokurátor za to, že odsudzujúci rozsudok voči obžalovanému Y. Y. v časti posúdenia jeho viny je zákonný a správny.

Napokon, podaním z 25. júla 2019 prokurátor doplnil odôvodnenie odvolania o uznesenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného Zboru, Národnej kriminálnej agentúry, Národnej protiteroristickej jednotky, expozitúra Východ, Košice, ČVS: PPZ-280/NKA-PT-VY-2019 o začatí trestného stíhania, vydané podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku, spolu s obrazovo-zvukovou prílohou zo stránky www.StratenaEuropa.sk, kde sú aktuálne verejne prezentované názory obžalovaného Y. Y. na imigrantov - ľudí iného vierovyznania, tureckého, resp. arabského etnika. Z formulácií Y. Y., ktoré verejne prezentuje na danej webovej stránke vyplýva, že jeho konanie, ktoré má rasistické črty, smeruje proti ľuďom, ktorí za splnenia zákonných povinností požívajú ochranu podľa medzinárodného práva (migranti), resp. proti osobám iného vierovyznania (moslimovia). Obrazovo-zvukový záznam prokurátor žiadal oboznámiť podľa § 270 ods. 2 Trestného poriadku. Z jeho obsahu pritom vyvodzuje záver, že obžalovaný Y. Y. je dôvodne podozrivý z pokračovania v extrémistickej trestnej činnosti v rovnakej podobe, za akú bol neprávoplatne odsúdený Špecializovaným trestným súdom v predmetnej trestnej veci (extrémistické podnecovanie k rasovej nenávisti) a nie je možné uložiť mu peňažný trest. Účel trestného konania bude splnený len uložením trestu odňatia slobody s primeranou skúšobnou dobou, v ktorej sa ukáže, či uňho došlo k požadovanej náprave. Prokurátor tiež navrhol oboznámiť úradný záznam Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, Národnej protiteroristickej jednotky, extrémistického skríningového centra zo 7. januára 2019, č. p. PPZ-NKA-PTJ6-21/2019, ktorý popisuje, ako bol záznam do trestného konania získaný.

K doplneniu odôvodnenia odvolania prokurátora sa podaním z 5. augusta 2019 vyjadril obžalovaný Y. Y. prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. Tomáša Rosinu. Vo svojom vyjadrení obžalovaný uviedol, že nesúhlasí s prokurátorom navrhovaným oboznámením obrazovo-zvukového záznamu, úradného záznamu a uznesenia o začatí trestného stíhania, pretože tento postup je podľa jeho názoru v rozpore s Trestným poriadkom. Z časti úradného záznamu totiž vyplýva, že predkladaný obrazovo-zvukový záznam na CD nosiči obsahuje zálohu internetovej stránky a video, avšak nie je zrejmé, kto vykonal predmetný záloh stránky a videa na CD nosič, teda nie je známy pôvodca predmetného CD a už len z toho dôvodu podľa obžalovaného nie je možné vykonať dokazovanie podľa § 270 ods. 2 Trestného poriadku. Obžalovaný zároveň poukázal na to, že trestné konanie v danej veci bolo začaté až 27. júna 2019, pričom z úradného záznamu zo 7. januára 2019 vyplýva, že CD nosič so zálohami už vtedy niekto vytvoril a bol v dispozícii konkrétneho príslušníka Policajného zboru. Navyše, úradné záznamy nemajú charakter listiny a nie je možné vykonať oboznamovanie ich obsahu. Úradný záznam, ktorým príslušník Policajného zboru iba písomne zaznamenáva to, ako situáciu vnímal svojimi vlastnými zmyslami, nemôže byť podľa obžalovaného listinným dôkazom a z tohto dôvodu je nepripustné jeho čítanie na verejnom zasadnutí podľa § 269 Trestného poriadku.

Navyše, všetky prílohy pripojené k doplneniu dôvodov odvolania prokurátora sú kópiami, bez opečiatkovania zo strany vyšetrovateľa v tom smere, že súhlasia s originálom, čo podľa obžalovaného vyvoláva pochybnosť o ich autenticite.

Z prokurátorom predložených listinných dôkazov podľa obžalovaného vyplýva, že má prebiehať aj iné trestné konanie a pre prokurátora je obžalovaný v danej veci osobou podozrivou z extrémistickej trestnej činnosti, čo podľa neho zakladá dôvod na uloženie podmieneného trestu odňatia slobody obžalovanému. V tejto súvislosti obžalovaný poukázal na § 2 ods. 4 Trestného poriadku, v zmysle

ktorého každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu. Uvedená zásada trestného konania však podľa obžalovaného nebola doplnením odôvodnenia odvolania prokurátora rešpektovaná, pretože prokurátor nesmie poukazovať na iné neskončené trestné konanie, v ktorom obžalovaný dokonca ani nebol obvinený a vopred prezumovať jeho vinu. Podľa obžalovaného ide o subjektívne úvahy prokurátora k dokumentom z inej trestnej veci, ktoré nemôžu mať žiadny súvis ani dopad na predmetnú trestnú vec.

Na verejnom zasadnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prokurátor navrhol zamietnuť odvolanie obžalovaného a na základe jeho návrhu uložiť popri nezrušenom výroku o treste prísnejší podmienený trest odňatia slobody s primeranou skúšobnou dobou s probačným dohľadom, tak ako to bolo uvedené v odôvodnení odvolania.

Obžalovaný Y. Y. odôvodnil podané odvolanie prostredníctvom obhajcu JUDr. Tomáša Rosinu podaním z 19. júla 2018, v ktorom uviedol, že zvuková nahrávka zachytená na CD nosiči, ktorú mal podľa Špecializovaného trestného súdu poskytnúť Ing. T. a na ktorom sa má podľa napadnutého rozsudku nachádzať jeho prejav a to v jeho plnom rozsahu, predstavuje nezákonný dôkaz, ktorý nemal byť samosudcom prehratý na hlavnom pojednávaní. S dôvodmi námietky obhajoby obžalovaného vo vzťahu k nezákonnosti tohto dôkazu sa samosudca relevantným a najmä preskúmateľným spôsobom vôbec nevysporiadal, pretože len stroho skonštatoval, že nemal pochybnosti o tom, akým spôsobom sa nahrávka do spisu dostala a od koho. Zo správy Rádia Frontinus zo dňa 7. februára 2017, ktorú Špecializovaný trestný súd oboznamoval na hlavnom pojednávaní, vyplýva, že konateľ spoločnosti Frontinus, s.r.o. „poskytol“ záznam z relácie Debata na telefón z 2. októbra 2016, pričom tento záznam bol obsiahnutý na dvoch CD nosičoch a tieto poslal jednoduchou poštovou zásielkou na adresu Prezídia Policajného zboru Partizánska cesta 106, Banská Bystrica.

Podľa obžalovaného je v prvom rade zrejmé to, že na predmetných CD nosičoch sa nachádza len kópia zvukovej nahrávky a v žiadnom prípade nejde o originál zvukovej nahrávky, ako to nesprávne uvádza napadnutý rozsudok. V rozsudku je ďalej konštatované (str. 16), že je pravdou, že boli poslané dva CD nosiče, ale na rube listu je prilepená len obálka s 1 ks CD. V tomto smere preto podľa obžalovaného vyvstávajú ďalšie otázky, na ktoré prvostupňový súd nedal žiadne odpovede, a to kde sa nachádza druhý CD nosič poskytnutý konateľom spoločnosti Frontinus, s.r.o. a čo je obsahom druhého CD nosiča, ktorý posielal konateľ spoločnosti Frontinus, s.r.o. a ktorý sa v obálke už nenachádza.

Prvostupňový súd podľa obžalovaného v napadnutom rozsudku taktiež nevysvetlil, aký je vlastne primárny zdroj, z ktorého majú obe tieto nahrávky pochádzať, pričom bolo povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní stotožniť takýto primárny zdroj a následne ho podrobiť odbornému skúmaniu. V tomto smere obžalovaný zdôraznil, že prvostupňový súd sa nevysporiadal s ustanovením § 90 ods. 1 Trestného poriadku, v zmysle ktorého ak je na objasnenie skutočností závažných pre trestné konanie nevyhnutné uchovanie uložených počítačových údajov vrátane prevádzkových údajov, ktoré boli uložené prostredníctvom počítačového systému, môže predseda senátu a pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní prokurátor vydať príkaz, aby sa takéto údaje uchovali a udržiavali v celistvosti, umožnili vyhotovenie a ponechanie si kópie takých údajov, znemožnili prístup k takým údajom, také údaje vydali na účely trestného konania. Aj keď na toto zákonné ustanovenie bolo v rámci záverečnej reči poukazované, prvostupňový súd v tomto smere nezaujal žiadne preskúmateľné stanovisko a nevysvetlil, aký význam má toto ustanovenie, či ho orgány činné v trestnom konaní majú rešpektovať alebo ho môžu ignorovať a pod.

Podľa názoru obžalovaného je totiž už len z tohto ustanovenia zrejmé, že Trestný poriadok priamo predpokladá, že prvoradou úlohou orgánov činných v trestnom konaní je to, aby si mohli sami vyhotoviť kópie údajov z primárneho zdroja, aby tak mohla byť zabezpečená legálnosť dôkazu. Tento postup bol taktiež nevyhnutný aj z dôvodu, aby sa vôbec mohla skúmať pravosť nahrávky, ktorá sa môže skúmať jedine na základe skúmania primárneho zariadenia, z ktorého boli obidva tieto záznamy zhotovené. V tejto súvislosti je podľa obžalovaného nevyhnutné podotknúť, že z listu konateľa spoločnosti Frontinus, s.r.o., vyplýva, že tento doručil na políciu do Banskej Bystrice dva CD nosiče s dvoma záznamami (t. j.

o žiadny originál nahrávky, ako to akcentuje samosudca sa v danom prípade vôbec nejednalo) a teda nie je tiež objektívne zrejmé, či oba tieto CD nosiče obsahujú ten istý zvukový záznam, pretože súd prehrával iba jeden CD nosič. V tomto smere obžalovaný zdôraznil, že súd pracoval iba s jedným zvukovým záznamom, pritom z listu konateľa je evidentné, že polícia „poskytoval“ z nejakého dôvodu dva záznamy.

Obžalovanému nie je zrejmé, z akého zdroja boli obe tieto zvukové nahrávky nahraté (či z primárneho alebo z iného), pričom už len z týchto skutočností je zrejmé, že v priebehu hlavného pojednávania nebola preukázaná pravosť a autenticita obidvoch zvukových nahrávok (pričom prehratá bola iba jedna zvuková nahrávka). Pokiaľ ide o otázku autenticity zvukového záznamu zachyteného na oboch predložených CD nosičoch, tak táto autenticita podľa obžalovaného úzko súvisí so skúmaním primárneho zdroja, ktorým bol zrejme (a to je možné sa len domnievať) konkrétny počítač, z ktorého boli zrejme (čo sa je tiež možné len domnievať) vyhotovené predmetné kópie oboch CD nosičov. Takýto primárny zdroj a údaje v ňom sa nachádzajúce sa podľa obžalovaného mali v zmysle ustanovenia § 90 ods. 1 Trestného poriadku uchovať a udržiavať ich, a to za účelom vykonania jeho objektívneho znaleckého skúmania orgánmi činnými v trestnom konaní ešte v prípravnom konaní. Orgány činné v trestnom konaní mali podľa obžalovaného zisťovať, z akého primárneho zdroja tieto oba zvukové záznamy pochádzajú, či náhodou nedošlo k ich úprave (t. j. k vymazaniu, resp. pridaniu konkrétnych pasáží, resp. zvukových stôp).

Zo spisu pritom podľa obžalovaného nevyplýva dôvod, pre ktorý orgány činné v trestnom konaní nepostupovali spôsobom, ktorý predpokladá a zároveň v podstate aj vyžaduje § 90 ods. 1 Trestného poriadku, pričom takýto dôvod nevyplýva ani z napadnutého rozsudku Špecializovaného trestného súdu.

Zo súdneho spisu vyplývajú podľa obžalovaného aj ďalšie závažné pochybnosti o autenticite samotných oboch CD nosičov (kde na jednom sa nachádza zvukový záznam, pričom obsah druhého CD nebol vôbec prehratý), ktoré predstavujú taktiež nezákonný vecný dôkaz. Špecializovaný trestný súd na jednej strane oboznámil listinu konateľa spoločnosti Frontinus, s.r.o., ktorú považoval za doklad preukazujúci to, ako sa CD záznam „dostal“ do spisu, ale na druhej strane ho nezaujímal, kde sa nachádza druhá zvuková nahrávka a z akého dôvodu nie je v spise (t. j. v obálke na rube listu). Z ustanovenia § 89 ods. 1 Trestného poriadku pritom vyplýva, že kto má pri sebe vec dôležitú pre trestné konanie, je povinný ju na vyzvanie predložiť policajtovi, prokurátorovi alebo súdu; ak ju treba na účely trestného konania zaistiť, je povinný vec na vyzvanie týmto orgánom vydať. Znamená to teda, že v tomto ustanovení je striktno stanovený postup, akým spôsobom sa konkrétna vec dôležitá pre trestné konanie dostáva do trestného konania, t. j. akým zákonným spôsobom. V nadväznosti na uvedené obžalovaný poukázal aj na súvisiace ustanovenie § 93 ods. 1 Trestného poriadku, v ktorom je uvedené, že o úkone, ktorým sa vec vydáva, resp. zaisťuje, sa musí vyhotoviť zápisnica, ktorá musí obsahovať aj dostatočne presný opis vydanej veci, odňatej veci, prevzatej veci alebo počítačových údajov, ktorý umožní určiť ich totožnosť. V spise sa však nenachádza žiadna zápisnica, ktorá by bola vyhotovovaná v súvislosti s vydaním oboch kópií CD nosičov. Zo spisu podľa obžalovaného nie je zrejmé ani to, kto konkrétne prevzal tieto CD nosiče a akým spôsobom sa dostali ku konkrétnej osobe vyšetrovateľa. Odhliadnuc od nezákonného vydania oboch CD nosičov obžalovaný podotkol, že oba tieto CD nosiče boli adresované do Banskej Bystrice, pričom zo spisu je zrejmé, že vo veci konajúci vyšetrovateľ bol činný a mal pôsobisko v Žiline (obžalovaný v tejto súvislosti poukázal na výsluchy svedkov a miesto kde boli vydávané jednotlivé uznesenia vyšetrovateľa). Z uvedeného podľa názoru obžalovaného vyplýva záver, že predmetnú zásielku (s oboma kópiami CD nosičov) v Banskej Bystrici otvorila a prevzala nejaká ďalšia - tretia - osoba, ktorá nie je ani v spise uvedená a nie osoba vyšetrovateľa. V záverečnej reči obžalovaný prostredníctvom svojho obhajcu prezentoval svoje pochybnosti o tom, kto prišiel do styku s oboma zaslanými CD nosičmi na ako dlho a čo sa s nimi počas doby, kým sa dostali k vyšetrovateľovi, dialo.

S akými CD nosičmi teda v konečnom dôsledku pracoval vyšetrovateľ a či to boli práve tie isté, ktoré poslal konateľ spoločnosti Frontinus, s.r.o. nie je vôbec zrejmé, navyše nie je zrejmé ani to, kde sa nachádza druhý záznam CD nosiča, keďže aj samosudca v napadnutom rozsudku konštatuje, že na rube

listu je prilepená obálka len s 1 ks CD.

V tejto súvislosti obžalovaný poukázal aj na znenie samotnej obžaloby, v ktorej je uvedené, že vyšetrovateľ Policajného zboru doložil do spisu verejne dostupnú nahrávku z vysielania Rádia Frontinus, ktorej obsah bol znalecky zachytený na nosiči CD/mp3 formát, následne pretransformovaný do písanej podoby, pričom zo spisu nie je zrejmé, že by vyšetrovateľ niečo dokladal. Navyše, ak vyšetrovateľ „dokladal“ nejakú nahrávku, potom vyvstáva otázka, akým spôsobom v zmysle Trestného poriadku takto postupoval, pretože Trestný poriadok nepozná ustanovenie, v zmysle ktorého vyšetrovateľ môže sám do vyšetrovacieho spisu dokladať nejaký dôkaz. Ako už obžalovaný uviedol, jedným zo zákonných spôsobov získavania dôkazov je postup podľa ustanovenia § 89 Trestného poriadku, pričom ale tento nebol v danom prípade dodržaný. Kto konkrétne, aká osoba, a najmä akým zákonným spôsobom fyzicky vydala nosič CD/mp3 a najmä, čo bolo jeho obsahom, nie je z vykonaného dokazovania vôbec zrejmé. Ak teda vyšetrovateľ dokladal do spisu verejne dostupnú nahrávku, tak táto nahrávka je ďalšia, a to už tretia v poradí (okrem dvoch, ktoré poslal konateľ spoločnosti Frontinus, s.r.o.).

Podľa obžalovaného ďalej vyvstáva otázka, ktorú súd preskúmateľným spôsobom nezodpovedal, a to z akého primárneho zdroja vyšetrovateľ túto nahrávku (ktorú sám dokladal) získal a či táto nahrávka bola v konaní ďalej používaná na ďalšie procesné úkony. V tejto súvislosti obžalovaný poukázal na znenie ustanovenia § 1 Trestného poriadku, v ktorom je uvedené, že Trestný poriadok upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní, z čoho jednoznačne vyplýva, že orgány činné v trestnom konaní musia postupovať nie benevolentne, resp. ako si zmyslia, ale striktne tak, ako to vyžaduje Trestný poriadok. Na toto ustanovenie nadväzuje ustanovenie § 119 Trestného poriadku, v ktorom je uvedené, že za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť na náležité objasnenie veci a čo sa získalo z dôkazných prostriedkov podľa tohto zákona alebo podľa osobitného zákona. To znamená, že zabezpečovanie dôkazov sa musí vykonať výhradne podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku, a to konkrétne podľa štvrtej hlavy štvrtého oddielu Trestného poriadku, ktorá upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní pri vydaní, odňatí a prevzatí vecí, uchovaní a vydaní počítačových údajov.

Pokiaľ teda orgány činné v trestnom konaní postupovali v rozpore s postupom, na ktorý ich zaväzuje Trestný poriadok, nie je možné na takto získané dôkazy prihliadať a taktiež nie je možné prihliadať ani na dôkazy, ktoré z takýchto nezákonných dôkazov vychádzajú, resp. na ne nadväzujú. Z pomerne rozsiahlej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podľa obžalovaného jasne vyplýva záver, že iba získanie dôkazu zákonným spôsobom, a to prostriedkami dovolenými buď podľa Trestného poriadku alebo osobitného zákona, oprávňuje použitie takého dôkazu v trestnom konaní v zmysle ustanovenia § 119 ods. 2 Trestného poriadku a jeho prípadné predloženie na znalecké skúmanie, resp. predloženie stranám v zmysle ustanovenia § 270 ods. 1 Trestného poriadku. Obžalovaný v podstate doteraz nevie, ktorý konkrétny CD nosič (z dvoch predložených konateľom rádia a jedným doloženým vyšetrovateľom), bol vlastne zo strany súdu prehratý na hlavnom pojednávaní a či je ich obsah navzájom vôbec totožný. Podľa obžalovaného mal dokonca sám samosudca pochybnosti o autentickejši nahrávky, ktorá bola prehrávaná, keďže na str. 16 rozsudku uviedol „jedná sa pravdepodobne o štúdióvu nahrávku“. Ak sa však nejedná o štúdióvu nahrávku, potom podľa obžalovaného vyvstáva otázka, o akú nahrávku sa jedná a ako bola vyhotovená. Z obžaloby totiž vyplýva, že diskusná relácia mala vzniknúť v uzavretom štúdiu a teda aj nahrávka, ktorá mala byť zo strany obžaloby predložená vo vyšetrovacom spise, mala byť originálom nahrávky vyhotoveným priamo v štúdiu.

Uvedené skutočnosti sú podľa obžalovaného ďalšími dôvodmi, pre ktoré sa vôbec nemalo uskutočniť vykonanie dôkazu podľa ustanovenia § 270 ods. 2 Trestného poriadku a obžalovaného to len utvrdzuje v tom, že CD nosič/e, ktoré sa nachádzajú v súdnom spise a majú obsahovať nahrávku z rozhovoru v rádiu Frontinus, sú nezákonným a najmä zmätočným dôkazom. Prvostupňový súd podporne vo svojej argumentácii vo vzťahu k zákonnosti CD nahrávky a jej prehratiu poukazuje aj na to, že vyšetrovateľ zabezpečil prepis zvukového záznamu z relácie formou odborného vyjadrenia vyhotoveného R. T. a teda aj z uvedeného potom preň vyplynul jasný záver, že v trestnom spise sa nachádza originálna zvuková nahrávka z predmetnej relácie, je kompletná od jej začiatku až do konca. Obžalovaný však poukázal na to, že súd oprel svoje hodnotenie o odborné vyjadrenie, ktoré ani nebolo predmetom dokazovania na

hlavnom pojednávaní, keďže vôbec nebolo čítané na hlavnom pojednávaní postupom podľa § 269 Trestného poriadku. Z uvedeného dôvodu prvostupňový súd podľa obžalovaného nesmel hodnotiť obsah predmetného odborného vyjadrenia a preto možno napadnutý rozsudok považovať za nepreskúmateľný.

Pokiaľ prvostupňový súd v napadnutom rozsudku poukazuje na konanie obžalovaného v tom smere, že tento nemal po prehratí záznamu CD nosiča žiadne námietky k jeho autentickosti, obžalovaný v reakcii na to uviedol, že on má len právo a nie povinnosť sa k ničomu vyjadrovať a ak sa vyjadrí, tak je jeho právom rozhodnúť sa, kedy a v ktorom štádiu konania tak urobí a najmä v akom rozsahu bude vôbec reagovať. Navyše, jeho obhajca na hlavnom pojednávaní 27. februára 2018 namietal vykonanie dôkazu jeho prehraním z dôvodu jeho nezákonnosti, pričom následne aj obžalovaný vo svojej reakcii hneď v úvode uviedol, že dôkaz považuje za nezákonný a vyjadruje sa len z opatrnosti.

V ďalšej časti odôvodnenia odvolania obžalovaný uviedol, že na hlavnom pojednávaní bol vykonaný výsluch znalca Y. L., pričom tento výsluch, ako aj samotný znalecký posudok, obžalovaný hodnotí ako nezákonný, pretože znalec vypracoval znalecký posudok na základe podkladu (CD nosiča), ktorý už má charakter nezákonného dôkazu. Vypracovaný znalecký posudok je v rozpore s § 145 ods. 1, veta druhá Trestného poriadku, pretože znalec nie je oprávnený riešiť právne otázky ani robiť právne závery. V napadnutom rozsudku pritom prvostupňový súd konštatuje, že uveril znalcovi, že pri analýze zvukovej nahrávky pristupoval medziodborovo. Podľa obžalovaného je však možné uveriť svedkovi, resp. obžalovanému vo vzťahu k jeho výpovedi, ale nie znalcovi, ktorého úlohou je podať posudok zameraný na riešenie odborných otázok. Celý znalecký posudok, ako aj následný výsluch znalca sa týka riešenia právnych otázok a dokonca aj otázok, ktoré by mal riešiť jedine psychológ, resp. psychiater, pričom už zo samotnej formulácie otázok vyšetrovateľa je zrejmé, že znalec musel riešiť právne otázky. Týmto skutočnostiam nevenoval podľa obžalovaného prvostupňový súd vo svojom rozsudku dostatočnú pozornosť, vôbec ich preskúmateľným spôsobom nezhodnotil, a to aj napriek tomu, že boli vytknuté v rámci záverečnej reči.

Navyše, samotné pribratie uvedeného znalca do trestného konania bolo podľa obžalovaného v rozpore s Trestným poriadkom, pretože na otázku, akým spôsobom zložil znalec sľub pred vyšetrovateľom, znalec uviedol, že sľub znalca skladal tak, že dostal doručený sľub v písomnej forme od vyšetrovateľa, ktorý podpísal a vo viacerých exemplároch odoslal vyšetrovateľovi. Predmetný sľub teda neskladal pred vyšetrovateľom v ústnej forme, čo je v rozpore s § 143 ods. 2 Trestného poriadku, ako aj s § 5 ods. 7, § 15 ods. 2 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch v znení neskorších predpisov. V tejto súvislosti obžalovaný poukázal aj na to, že ak sa pri zložení prísahy svedka požaduje jej ústny prednes, tak je úplne logické, že aj pri zložení sľubu osoby, ktorá má vypracovať znalecký posudok, sa vyžaduje jej ústny prednes. Zo sľubu znalca, ktorý sa nachádza v súdnom spise, vyplýva, že znalec bol dňa 7. marca 2017 priamo u vyšetrovateľa v Žiline a tam aj tento sľub do jeho rúk zložil, avšak z výsluchu znalca na hlavnom pojednávaní dňa 27. februára 2018 vyplýva, že tento u vyšetrovateľa ani len nebol, sľub do jeho rúk neskladal a zákonné znenie sľubu len podpísal. Z uvedeného tak možno uzavrieť, že predmetný sľub nebol zložený v súlade s Trestným poriadkom a zákonom o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch. Z výpovede Y. L. podľa obžalovaného vyplynulo, že z jeho strany nedošlo k zloženiu sľubu. Znalecký posudok teda vypracovala osoba, ktorá nebola do konania pribratá zákonným spôsobom, pretože nezložila do rúk vyšetrovateľa sľub znalca. Znalecký posudok je tak podľa obžalovaného nezákonným dôkazom, na ktorý nie je možné aj z tohto dôvodu prihliadať. Z rovnakých dôvodov potom nie je možné prihliadať ani na samotný výsluch znalca, ktorý sa uskutočnil na hlavnom pojednávaní dňa 27. februára 2018, keďže výsluch znalca na hlavnom pojednávaní v zmysle § 268 Trestného poriadku predpokladá, že znalec bol do konania pribratý zákonným spôsobom.

Podľa názoru obžalovaného nemohol Y. L. zložiť sľub ani pred súdom v zmysle § 268 ods. 4 Trestného poriadku, pretože ním vypracovaný posudok nebol predložený stranou. Predmetné ustanovenie predpokladá podľa obžalovaného jedine situáciu, že v priebehu hlavného pojednávania jedna zo strán (v danom prípade obžalovaný, resp. prokurátor, ktorý už počas hlavného pojednávania nie je „pánom konania“) si nechá vypracovať na základe vlastnej žiadosti znalecký posudok u osoby, ktorá nie je

zapísaná v zozname znalcov a následne chce tento posudok predložiť do konania, t. j. po tom, ako bolo začaté hlavné pojednávanie. Znalecký posudok vypracovaný Y. L. však nebol v konaní predložený stranou konania, ale bol už súčasťou vyšetrovacieho spisu na základe jeho nezákonného pribratia do trestného konania. Špecializovaný trestný súd sa s týmito námietkami vo svojom rozsudku nevysporiadal a obžalovanému preto doteraz nie je zrejmé, prečo a z akého dôvodu na ne neprihliadal. Navyše, podľa zápisnice z hlavného pojednávania konaného 27. februára 2018 sa znalec v zmysle § 268 ods. 4 Trestného poriadku po poučení zo strany súdu nevyjadril, či posudok podal v zmysle zloženého sľubu, čo bola jeho ďalšia zákonná povinnosť. Aj táto ďalšia absencia jeho zákonnej povinnosti robí podľa obžalovaného celý jeho výsluch nezákonný.

Obžalovaný ďalej poukázal na to, že ani z písomného vyhotovenia rozsudku nie je zrejmé, ktoré z dvoch, resp. troch do trestného konania nezákonne získaných CD nosičov vlastne znalec Y. L. skúmal a či skúmal práve obsah toho CD nosiča, ktoré bolo predmetom prehratia na hlavnom pojednávaní. Znalec taktiež nebol prítomný na hlavnom pojednávaní, na ktorom došlo k prehratiu nahrávky, na ktorej mala byť zachytená relácia v rádiu a teda nepotvrdil, či nahrávka, ktorá bola predmetom jeho skúmania, je totožná s nahrávkou, ktorá bola zo strany súdu aj napriek námietkam prehratá. Znalec totiž po svojom výsluchu opustil pojednávaciu miestnosť, pričom zvuková nahrávka sa prehrávala až po jeho odchode. Zo žiadneho dôkazu vykonaného na hlavnom pojednávaní tak nie je preukázané, že kópie uvedených CD nosičov, ktoré boli poslané poštou zo strany konateľa spoločnosti Frontinus, s.r.o., resp. ďalšej nahrávky, ktorú mal do konania dokladať samotný vyšetrovateľ sú z ich obsahového a časového hľadiska úplne navzájom totožné a najmä, či pochádzajú z rovnakého primárneho zdroja.

Zo samotného výsluchu znalca vyplynulo niekoľko podstatných skutočností, konkrétne, že si bol vedomý toho, že obžalovaný je členom politickej strany Kotleba - Ľudová strana Naše Slovensko, pričom publikoval niekoľko článkov, resp. analýz ohľadne tejto politickej strany a vyhýbal sa odpovedi na otázky týkajúce sa toho, aký bol obsah, resp. výstup týchto jeho analýz, resp. článkov. Z verejne dostupnej publikačnej činnosti je podľa obžalovaného zrejmé, že znalec sa staval ešte v čase pred vypracovaním posudku kriticky k politickej strane Kotleba - Ľudová strana Naše Slovensko. Z tohto dôvodu nemal súhlasiť s pribratím do konania, pretože vedel, že bude hodnotiť výroky, ktoré vyšetrovateľ pripisoval členovi politickej strany Kotleba - Ľudová strana Naše Slovensko, ktorú znalec považoval za extrémistickú, a to už pred tým, ako bol do konania pribratý. Podľa obžalovaného potom vyvstáva aj otázka, prečo si vo veci konajúci vyšetrovateľ vybral na vypracovanie posudku práve osobu, o ktorej vedel z verejne dostupných zdrojov, že má kritický postoj k politickej strane Kotleba - Ľudová strana Naše Slovensko, ktorej členom je aj obžalovaný a najmä prečo vyšetrovateľ neumožnil vypočuť osobu znalca v prípravnom konaní kontradiktórnym spôsobom, aj napriek tomu, že to bolo právo obžalovaného, ktorého sa viackrát domáhal.

Prvostupňový súd sa v napadnutom rozsudku odvoláva aj na výpoveď svedka Y. T., pričom nesprávne uvádza, že tento svedok podrobne popísal celý priebeh relácie a teda, že jeho svedectvo plne korešpondovalo so zvukovým záznamom z predmetnej relácie. Takéto hodnotenie svedeckej výpovede však nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, pretože zo žiadnej výpovede tohto svedka nevyplývalo, že by sa obžalovaný vyjadril spôsobom uvedeným v podanej obžalobe. Svedok totiž vety, ktoré sú predmetom obžaloby, vôbec neuviedol a ani nepotvrdil nielen v samotnej svojej spontánnej výpovedi, ale ani ich neuviedol v odpovediach na otázky procesných strán. Z uvedeného dôvodu podľa obžalovaného nemožno konštatovať, že výsluch svedka Y. T. plne korešpondoval so zvukovým záznamom z predmetnej relácie a tým preukazoval vinu obžalovaného. Zároveň, žiadny z vypočutých svedkov sa nevyjadroval k tomu, že by bol priamo pri rozhovore medzi obžalovaným a moderátorom rádia Frontinus.

Vo veci bol vypočutý napríklad svedok Č., z výpovede ktorého vyplýva, že je v určitom spore s obžalovaným, taktiež, že má tendenciu zavádzať, resp. upravovať konkrétne skutočnosti, nakoľko bolo potrebné dvakrát odstraňovať rozpory v jeho výpovediach ohľadne toho, kto mal byť prítomný pri údajných vyjadreniach obžalovaného na adresu konkrétneho etnika a ohľadom toho, že raz svedok hovoril, že obžalovaný sa mal vyjadrovať či už na adresu holokaustu, resp. Rómov čase, keď boli ešte

na základnej škole a potom, že to bolo pred štyrmi rokmi. Podľa obžalovaného teda už len z toho pohľadu ide o nedôveryhodného svedka, ktorý navyše k samotnému skutku neuviedol nič, pričom ide taktiež o svedka, ktorý má s obžalovaným spor a ktorý sa v minulosti dopustil násilného konania voči ich spoločnému kamarátovi a obžalovaný tomuto konfliktu zabránil.

Z výsluchov svedkov L. a L. pritom podľa obžalovaného jasne vyplynulo, že tento sa nikde nevyjadroval na adresu akejkolvek komunity dehonestujúcim, vulgárnym spôsobom, čím je spochybnená výpoveď svedka Č.. Svedok L. potvrdil, že obžalovaný má veľmi dobrého kamaráta E. Q., ktorý je príslušníkom rómskeho etnika. Svedok L. potvrdil, že obžalovaný vo svojich vyjadreniach nikdy nevystupoval proti konkrétnym predstaviteľom cigánskeho hnutia, neútočil, ani nevyzýval iných, aby tak robili, naopak, hľadal riešenia ako im pomôcť a nikdy nevystupoval proti členom tejto komunity, len poukazoval na negatíva. Tento svedok ešte uviedol, že obžalovaný nikdy neodmietal pomoc členom cigánskych komunít v bytovej a sociálnej otázke, poukazoval na práva a povinnosti členov cigánskych komunít s tým, že také isté práva a povinnosti majú aj členovia necigánskych komunít a že aj jedni aj druhí ich musia plniť.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti obžalovaný odvolaciemu súdu navrhol, aby tento v zmysle § 321 ods. 1 písm. a), písm. b) Trestného poriadku zrušil rozsudok prvostupňového súdu a zároveň aby podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku z dôvodu podľa § 285 písm. a) Trestného poriadku vo veci sám rozhodol rozsudkom tak, že obžalovaného oslobodí spod podanej obžaloby. V prípade, ak na takýto postup nebudú podľa názoru odvolacieho súdu splnené zákonné podmienky, obžalovaný alternatívne navrhol, aby bola predmetná vec vrátená prvostupňovému súdu na nové prejednanie a rozhodnutie.

Obžalovaný Y. Y. podané odvolanie odôvodnil aj prostredníctvom obhajcu Mgr. Petra Kupku podaním z 20. júla 2018, v ktorom uviedol, že skutkov, ktoré sa mu kladú za vinu, sa nedopustil, je nevinný. Poukázal pritom na to, že obžaloba bola podaná na poslanca Národnej rady Slovenskej republiky, ktorý je politikom s právom vyjadrovať sa na tému všetkých spoločenských otázok, čo je právo zaručené čl. 26 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako sloboda prejavu. Samotná obžaloba poukazuje na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade Féret proti Belgicku, v ktorom sa uvádza, že „Súd nepopiera, že politické strany majú právo verejne obhajovať svoje názory, aj keď niektoré z nich sú útočné, šokujú alebo znepokojujú časť obyvateľstva.“

Už v prípravnom konaní bol pritom podľa obžalovaného porušený princíp právnej istoty postupom orgánov činných v trestnom konaní, pretože trestné stíhanie v tejto veci pokračovalo napriek tomu, že v obdobných prípadoch bolo trestné stíhanie zrušené, či dokonca bolo trestné oznámenie odmietnuté. Poukázal pritom na uznesenie Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sp. zn. VII/2 Gv 39/18/1000-5 zo dňa 14. februára 2018, ktorým bolo zrušené uznesenie vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, Národnej protiteroristickej jednotky, expozitúry Západ zo dňa 22. januára 2018 vydané podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku ako nezákonné a neopodstatnené, hoci v prípade obžalovaného postupovala prokuratúra opačným spôsobom a dokonca ani súd v tomto prípade nezohľadnil viaceré pozitívne vyjadrenia rečníka z diskusnej relácie vo vzťahu k cigánskej etnickej skupine. Obžalovaný taktiež poukázal na uznesenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, Národnej protiteroristickej jednotky, expozitúra Bratislava zo 7. februára 2018, ČVS: PPZ-5-NKA-PT-BA-2018, ktorým bolo odmietnuté trestné oznámenie týkajúce sa podozrenia zo spáchania zločinu podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona účinného v čase spáchania skutkov. Podľa obžalovaného tak orgány činné v trestnom konaní aplikovali v obdobnom prípade princíp slobody prejavu, princíp ultima ratio, princíp posudzovania výrokov v celom ich kontexte, odvolávajú sa na judikatúru chrániacu aj útočnú kritiku, pričom je na mieste otázka, prečo nepostupovali rovnako aj v prípade obžalovaného, o to viac keď sa jedná o politika, ktorého prejavy v Národnej rade Slovenskej republiky sú dokonca aj chránené podľa čl. 78 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, z čoho sa dá usudzovať, že pri prejavoch politika aj mimo Národnej rady Slovenskej republiky by mala platiť vyššia miera tolerancie voči jeho výrokom.

Obžalovaný taktiež poukázal na to, že v tomto trestnom konaní neboli produkované žiadne dôkazy o tom, že by sa výroky tvoriace predmet obžaloby akýmkoľvek spôsobom dotkli akéhokoľvek príslušníka cigánskej etnickej skupiny, hoci sa v uznesení Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, Národnej protizločineckej jednotky, expozitúra Stred z 27. apríla 2017, ČVS: PPZ-36/NKA-PZ-ST-2017 uvádzalo, že hanobením rasy sa rozumejú subjektívne, hrubé, defamujúce a urážlivé verbálne a neverbálne prejavy, ktoré samostatne alebo dohromady môžu u príslušníka takejto skupiny, ktorému sú určené, vyvolať poníženie a urážku a pod. Urážlivosť prejavu môže vyplývať buď z obsahu a spôsobu prednesu, alebo z jeho predvedenia alebo iných okolností, za ktorých bol tento prejav urobený. V priebehu predmetného trestného konania však bolo preukázané, že samotný príslušník cigánskej etnickej skupiny, svedok E. Q., mal s obžalovaným pozitívny vzťah a nikdy zo strany obžalovaného nepociťoval žiadne hanobenie či dokonca podnecovanie nenávisťi voči nemu.

Podľa obžalovaného nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že by sa dopustil úmyselného konania vo vzťahu ku skutkom uvedeným v obžalobe. Prvostupňový súd v napadnutom rozsudku podľa obžalovaného podáva nesprávne a neprimerane extenzívne interpretácie výrokov spájaných s jeho osobou. Svojím nesprávnym postupom a rozhodnutím prvostupňový súd porušil jeho práva na spravodlivý súdny proces, práva na obhajobu, zásadu kontradiktórnosti konania a z toho prameniacu rovnosť účastníkov konania a svoje rozhodnutie založil na nedostatočne zistenom skutkovom stave. Napadnutému rozsudku predchádzalo podľa obžalovaného konanie, v ktorom sa orgány činné v trestnom konaní ako aj súd dopustili procesných chýb, v dôsledku ktorých nebolo riadne zabezpečené objasnenie vecí a jeho právo na spravodlivý súdny proces. Rozsudok obsahuje chyby, pre ktoré je nejasný a nezrozumiteľný, pretože špecializovaný trestný súd sa nevyrovnal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie. Nepreskúmateľnosť rozsudku spôsobuje podľa obžalovaného aj nedostatok presvedčivých dôvodov. O správnosti skutkových zistení prvostupňového súdu sú pritom dané pochybnosti, vyplývajúce najmä zo znaleckého dokazovania a výsluchov svedkov. Absentuje tiež preukázanie akéhokoľvek úmyslu obžalovaného. V predmetnej veci mal súd obžalovaného oslobodiť spod obžaloby podľa § 285 a), resp. b) Trestného poriadku, vzhľadom na to, že rozsudok je nepreskúmateľný pre nezrozumiteľnosť a chýbajúce dostatočné dôvody, na ktorých by malo byť rozhodnutie súdu založené, čím bolo okrem § 168 ods. 1 Trestného poriadku porušené aj právo obžalovaného na spravodlivý súdny proces podľa § 2 ods. 7 Trestného poriadku.

Obžalovaný je toho názoru, že prokurátor v konaní pred súdom neunesol dôkazné bremeno a rovnako tak neboli produkované žiadne relevantné dôkazy o jeho vine. Výsledky vyšetrovania podľa obžalovaného dostatočne neodôvodňovali postavenie jeho osoby pred súd v zmysle § 234 Trestného poriadku. Skutkový stav nebol dostatočne preukázaný na podanie obžaloby, pričom naďalej pretrvávajú rozumné a dôvodné pochybnosti o tom, že by sa dopustil skutku, ktorý sa mu v obžalobe kladie za vinu. Obžalovaný v tejto súvislosti poukázal na uznesenie Krajského súdu v Žiline z 3. marca 2019, sp. zn. 1To/23/2009, a v nadväznosti naň uviedol, že v tomto prípade zo strany orgánov činných v trestnom konaní nebola vec dostatočne objasnená v takom rozsahu, aby bolo zrejmé, že sa skutok stal, že vykazuje všetky znaky skutkovej podstaty žalovaného trestného činu a že existuje spoľahlivý záver, že žalovaný skutok spáchal obžalovaný a nie sú dané okolnosti vylučujúce trestnú zodpovednosť (§ 22, § 23 Trestného zákona).

Obžalovaný opätovne označil znalecký posudok vypracovaný Y. L. za nezákonný dôkaz z dôvodu, že znalec podľa jeho názoru posudzoval právne otázky. Vzhľadom na dosiahnuté vzdelanie a odborné zameranie ho obžalovaný nepovažuje za osobu s dostatočnými odbornými predpokladmi na podanie znaleckého posudku. Zároveň sa znalecký posudok podľa obžalovaného vyznačuje metodickými chybami, konkrétne, že vychádza z neúplných podkladov, znalec zadanú otázku vyriešil jednoznačne aj napriek tomu, že rozsah podkladov jednoznačné riešenie neumožňuje, na položené otázky znalec nepodal úplné odpovede a taktiež nevysvetľuje všetky okolnosti, ku ktorým mal zaujať stanovisko, podáva neprimerané extenzívne nepodložené hodnotiace úsudky a hodnotí aj výroky, ktoré netvoria podstatu skutkovej vety uznesenia o vznesení obvinenia. Poukázal tiež na to, že Y. L. podal znalecký posudok a jeho doplnenie ešte pred skončením výsluchov svedkov, pričom pokiaľ mal posudzovať výroky

prípisané obžalovanému, malo to byť v kontexte jeho celkových postojov vyplývajúcich aj z výsluchov svedkov.

Obžalovaný taktiež zdôraznil, že v žiadnom prípade nekritizoval Cigánov ako celok a ako etnickú skupinu. Vo výrokoch tvoriacich predmet obžaloby bolo poukazované iba na páchanie trestných činov v rámci tejto etnickej skupiny jednotlivcami, ktorí sú zhodou okolností príslušníkmi tohto etnika. Uvedenej problematike etnických skupín sa podľa obžalovaného venujú vo svojich výrokoch aj iní politici a otázky kriminality medzi Cigánmi sa venujú napr. aj Y. R. a Y. Š..

Výroky tvoriace predmet obžaloby boli podľa obžalovaného vecnou kritikou poukazujúcou na prípady pozitívnej diskriminácie, opäť však bez zovšeobecňovania na všetkých príslušníkov etnickej skupiny.

V ďalšej časti podaného odvolania obžalovaný poukázal na to, že ešte v prípravnom konaní podal prostredníctvom svojho obhajcu návrh na zrušenie právoplatného uznesenia vyšetrovateľa, ktorým mu bolo vznesené obvinenie, keďže podľa jeho názoru bol výrok uznesenia nesprávny, medzi výrokom a odôvodnením bol zrejmý rozpor a boli porušené ustanovenia trestného konania, ktoré uzneseniu vyšetrovateľa predchádzalo, čo viedlo k vydaniu chybného uznesenia. Tieto nedostatky sa podľa obžalovaného vzťahovali aj na uznesenie prokurátora, ktorým bola jeho sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia zamietnutá. Uznesenie prokurátora pritom iba formalisticky konštatovalo, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo dostatočne odôvodnené, bez toho, aby sa prokurátor podrobne a presvedčivo zaoberal argumentáciou obžalovaného.

Podľa názoru obžalovaného pretrvávala a pretrváva dôkazná núdza vo vzťahu k preukázaniu jeho úmyslu spáchať trestný čin. Uznesenie o vznesení obvinenia je vnútorne si protirečiacie, nerešpektujúce právo na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, založené len na domnienkach orgánov činných v trestnom konaní.

Obžalovaný taktiež poukázal na to, že ešte v prípravnom konaní podal žiadosť o preskúmanie postupu vyšetrovateľa, keďže tento odmietol jeho návrhy na doplnenie dokazovania ako celkom bezvýznamné. Obžalovaný pritom navrhol vykonať výsluch svedka Y. Q. za účelom posúdenia dôveryhodnosti svedka Y. Č. a výsluch znalca Y. L. za účelom odstránenia rozporov a nedostatkov znaleckého posudku. Vyšetrovateľ však vo vzťahu k výsluchu svedka Y. Q. uviedol, že nič nebráni tomu, aby bol tento svedok vypočutý na hlavnom pojednávaní, pričom sa nejedná o osobu uvedenú v § 130 Trestného poriadku a nie je namieste už v tomto štádiu prejednávať, že takýto svedok na hlavnom pojednávaní odmietne vypovedať. Vo vzťahu k návrhu na vypočutie znalca Y. L. vyšetrovateľ uviedol, že nemá žiadne pochybnosti o správnosti, spoľahlivosti a úplnosti podaného znaleckého posudku a tento považuje za jasný a úplný. Pokiaľ teda vyšetrovateľ odmietol doplniť vyšetrovanie výsluchom znalca Y. L., došlo tým podľa obžalovaného k porušeniu čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru, ako aj § 201 ods. 4, § 201 ods. 2 a § 2 ods. 10 Trestného poriadku, pretože išlo o dôkaz v prospech obžalovaného, čím bola porušená vyhľadávacia zásada a v konečnom dôsledku bolo porušené právo obžalovaného na spravodlivý proces, do ktorého patrí aj právo na obhajobu.

Napokon obžalovaný uviedol, že hodnotenie dôkazov Špecializovaným trestným súdom podľa neprímerane extenzívnej úvahy je ústavne neakceptovateľné. Podľa názoru obžalovaného Špecializovaný trestný súd vychádza z domnienok, bez zohľadnenia relevantných dôkazov. V konaní, ktoré napadnutému rozsudku predchádzalo, sa tak Špecializovaný trestný súd podľa obžalovaného neriadil základnou zásadou trestného konania uvedenou v § 2 ods. 10 Trestného poriadku, teda nepostupoval tak, aby bol náležite zistený skutkový stav veci a nevenoval sa s rovnakou starostlivosťou objasneniu okolností svedčiacich v prospech obžalovaného.

S poukazom na zásadu v pochybnostiach v prospech obvineného (in dubio pro reo) obžalovaný požiadal, aby bol podľa § 285 Trestného poriadku spod obžaloby oslobodený.

Následne obžalovaný uviedol, že v súlade s vyššie uvedenými skutočnosťami navrhuje, aby odvolací súd

napadnutý rozsudok Špecializovaného trestného súdu podľa § 321 ods. 1 písm. a), b), c) a § 322 ods. 1 Trestného poriadku zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Obžalovaný podané odvolanie odôvodnil aj prostredníctvom obhajcu JUDr. Ivana Rendeka podaním z 25. júla 2018. V odôvodnení odvolania prostredníctvom tohto obhajcu obžalovaný opätovne poprel spáchanie skutkov, ktoré sa mu kladú za vinu, ako už uviedol aj na hlavnom pojednávaní konanom na Špecializovanom trestnom súde 16. apríla 2018, necíti žiadnu rasovú nenávisť, neselektuje ľudí podľa etnickej, rasovej či národnostnej príslušnosti, má kamarátov - slušných Cigánov, žije v etnicky zmiešanom regióne a pozná množstvo slušných aj neslušných ľudí z tohto etnika, ako aj z každého iného tam sa nachádzajúceho.

Podľa obžalovaného je pochopiteľné, že výroky, ktoré boli uvedené v napadnutom rozsudku, nebudú kladne prijaté každým občanom tohto štátu, avšak domnieva sa, že určite neprekračujú hranice vytýčené Trestným zákonom. Vo vzťahu k prvému výroku, ktorý mal odznieť vo vysielaní rádia Frontinus, obžalovaný uviedol, že tento v kontexte celej relácie nie je spôsobilý verejne hanobiť niektorú etnickú skupinu, ani podnecovať k nenávisti voči skupine osôb pre príslušnosť k etnickej skupine, ak zámenkou pre podnecovanie má byť tento pôvod. Predmetný výrok sa totiž podľa obžalovaného nedotýka celej etnickej skupiny, ale len určitých jednotlivcov z tejto etnickej skupiny, ktorí svojim konaním systematicky porušujú zákon a využívajú k tomu mladistvé osoby. Tento výrok podľa obžalovaného rozhodne nepodnecuje k nenávisti voči skupine osôb pre ich príslušnosť k niektorej etnickej skupine. Týkal sa síce určitej skupiny tohto etnika, avšak rozhodujúce kritérium, na základe ktorého rečník označil túto skupinu, nebola príslušnosť k určitému etniku, ale ich systematické porušovanie zákona. K potrebe zvýšenej reakcie zo strany štátu a potrebe dodatočných opatrení z dôvodu značnej kriminality zo strany rómskeho etnika mali v poslednom čase verejné vystúpenia tak bývalý predseda vlády Róbert Fico, bývalý minister vnútra Slovenskej republiky Róbert Kaliňák, ako aj bývalý policajný prezident Tibor Gašpar. Všetky tieto vyjadrenia odzneli aj v médiách s celoštátnou pôsobnosťou, doposiaľ sú sprístupnené na internete a obhajoba navrhovala oboznámiť sa s nimi aj v rámci dokazovania v tomto konaní. Rečník v Rádiu Frontinus hovoril fakticky o tom istom, len inými slovami. Pokiaľ však slovné spojenie „cigánsky teror“ je teoreticky spôsobilé šokovať, alebo sa niekomu nepáči, neznamená to automaticky, že prekračuje mieru určenú Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnými zmluvami na ochranu ľudských práv, ktoré Slovenská republika ratifikovala a tiež že napĺňa znaky prečinu.

Obžalovaný v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva zo 7. decembra 1976 vo veci Handyside proti Spojenému kráľovstvu, v zmysle ktorého sa sloboda prejavu uplatňuje nielen vo vzťahu k informáciám alebo myšlienkam, ktoré sú prijímané priaznivo alebo sú považované za neútočné či neutrálne, ale aj vo vzťahu k tým, ktoré urážajú (obťažujú), šokujú či znepokojujú štát alebo časť obyvateľstva. Vyžaduje si to pluralizmus, znášanlivosť a veľkorysosť, bez ktorých nemožno hovoriť o „demokratickej spoločnosti.“ Uvedená myšlienka vyjadruje podľa obžalovaného základnú paradigmu hodnotenia a chápania slobody prejavu v demokratickej spoločnosti v rámci právnej doktríny formovanej postupne na základe spoločných právnych princípov a hodnôt európskych národov.

Druhá časť tohto výroku, o nahováraní maloletých na páchanie trestnej činnosti, odznela podľa obžalovaného v súvislosti s oboznámením poslucháčov s pripravovaným legislatívnym zámerom a má neutrálny kontext bez toho, aby bola spôsobilá niekoho hanobiť. Pokiaľ sa kriticky vyjadruje k tej časti rómskeho etnika, ktorá nahovára maloletých na páchanie trestných činov, nie je to pre ich etnický pôvod, ale práve pre takúto činnosť, ktorá využíva obmedzenia v Trestnom zákone na páchanie trestnej činnosti. Podľa názoru obžalovaného nie je takýto výrok spôsobilý u väčšinového obyvateľstva defamovať časť tohto etnika za takéto konanie o nič viac ako výroky a štatistiky, ktoré uviedli verejne iní predstavitelia štátu.

Druhý výrok, ktorým rečník prirovnal deti v špeciálnej škole v Spišskej Belej, keď sa mali otvoriť dvere a deti mali vyletieť, že to bolo ako v zoologickej záhrade, rovnako nie je podľa obžalovaného,

vychádzajúc z kontextu celej relácie, spôsobilý verejne hanobiť niektorú etnickú skupinu ani podnecovať k nenávisti voči skupine osôb pre príslušnosť k etnickej skupine, pokiaľ zámenkou pre podnecovanie má byť tento pôvod.

Rečník uviedol, že do menovanej školy nechodia iba deti z rómskeho etnika. Pokiaľ hovoril v tomto kontexte o deťoch, mal na mysli deti, ktoré neprešli zápisom do bežnej školy, čiže nehovoril len o deťoch z jedného konkrétneho etnika a kritériom, pre ktoré tieto deti spomenul, bolo ich správanie, nie príslušnosť k akémukoľvek etniku. Obžalovanému nie je zrejmé, ako by mohol výrok, ktorý označí správanie sa detí z rôznych etník expresívne ako správanie sa v zoologickej záhrade, podnecovať druhých k nenávisti voči týmto deťom.

Vo vzťahu k tretiemu výroku obžalovaný uviedol, že vychádzajúc z kontextu celej relácie, nielen tohto výroku, je zrejmé, že úmyslom bola kritika spôsobu nakladania s verejnými zdrojmi, kritika systému, kritika tých, ktorí tento systém zneužívajú, nepracujú, ale žijú len z verejných zdrojov, teda podľa rečníka asociálnym spôsobom života. Jednoznačne možno povedať, že zámerom nemohlo byť hanobenie etnickej skupiny ako celku alebo podnecovanie k nenávisti voči všetkým príslušníkom rómskeho etnika len na základe toho, že patria k tomuto etniku, naopak, kritika smerovala voči tým príslušníkom tohto etnika, ktorí takýmto spôsobom žijú, avšak bola to kritika pre to, že takto žijú, nie pre to, že sú to príslušníci rómskeho etnika. Zneužívanie dávok a verejných zdrojov podstatnou časťou tohto etnika bola verejne priznávaná a kritizovaná aj napr. bývalým predsedom vlády Róbertom Ficom, rovnako odznela v masovokomunikačných prostriedkoch s celoslovenskou, dokonca celosvetovou pôsobnosťou, keďže bola následne šírená aj na internete. Preto podľa obžalovaného nejde o niečo, čo by si rečník vymyslel alebo čo by nemalo objektívne základy.

Obžalovaný taktiež zdôraznil, že predmetné prečiny sú úmyselnými trestnými činmi, na ktorých spáchanie sa vyžaduje úmysel, ktorý tu však absentuje. Z výrokov tak obžalovaného, ako aj ostatných členov strany Kotleba - Ľudová strana Naše Slovensko, ktoré odzneli verejne na inom mieste a ktorých prehratie obhajoba ako dôkaz v konaní navrhovala, podľa obžalovaného vyplýva, že on a ani jeho strana, ktorej je členom, sa nikdy kriticky nevyjadroval ku všetkým príslušníkom tohto etnika len pre to, že sú jeho príslušníkmi, ale iba k tým, ktorí sa dopúšťajú protispoločenského konania alebo úmyselne zneužívajú sociálny systém, teda v popredí jeho kritiky nebol etnický princíp, ale posudzovanie podľa správania sa tých-ktorých jednotlivcov. Z kontextu celej relácie je podľa obžalovaného zrejmé, že rečník pri výrokoch, ktoré sa uvádzajú v obžalobe, nikdy nehovorí o celej etnickej skupine, vždy len o určitej jej časti, ktorej členovia, o ktorých sa vyjadruje, sa určujú podľa iných kritérií (asociálny spôsob života, zneužívanie sociálneho systému, neprejudenie zápisom do bežnej školy a pod.), nie len samotnou príslušnosťou k etnickej skupine. Z uvedeného podľa obžalovaného vyplýva, že rečník nemal úmysel hovoriť o celej etnickej skupine, preto nie je naplnená subjektívna stránka stíhaných prečinov. Vychádzajúc z kontextu celej relácie, túto možno podľa obžalovaného považovať za politickú prezentáciu, resp. diskusnú reláciu, ktorá nevybočuje z rámca obdobných relácií. Relácie, v ktorých je prítomný len jeden politik, nie sú až tak zriedkavé, v tejto relácii mali dokonca poslucháči možnosť kľásť otázky alebo byť oponentom názorov rečníka. Pokiaľ považoval Špecializovaný trestný súd za vadu prítomnosť len jedného hosťa v akejkolvek politickej relácii a tým aj určitú nevyváženosť odznených názorov, toto nie je možné prikladať za vinu pozvanému hosťovi.

Obžalovaný má za to, že ak odvolací súd podrobí daný prípad testu proporcionality, musí prísť k záveru, že oba skutky nenapĺňajú intenzitu prečinov a ich spoločenská nebezpečnosť je nepatrná. Poukázal tiež na to, že trestné právo je prostriedkom ultima ratio, teda ide o poslednú a najkrajnejšiu možnosť. V zmysle zásady subsidiarity má byť trestné právo použité len ako najkrajnejší prostriedok a len pri typovo najzávažnejších porušeníach spoločenských vzťahov, záujmov a hodnôt, teda len tam, kde iné možnosti, najmä prostriedky ostatných právnych odvetví, nie sú dostatočné, a teda už boli vyčerpané, sú neúčinné alebo zjavne nie sú vhodné, čo rozhodne nie je tento prípad.

Obžalovaný taktiež opätovne označil znalecký posudok podaný Y. L. za nezákonný, s poukazom na zaujatosť znalca, keďže znalec ešte pred podaním znaleckého posudku publikoval článok obsahujúci jeho

úvahy, názory a hodnotenia, a to spôsobom, ktorý je jednoznačne spôsobilý negatívne ovplyvniť názor čitateľov k politickej strane, ktorej je obžalovaný členom. Obžalovaný taktiež spochybnil odbornú zdatnosť znalca v tom smere, že vyjadriť sa k tomu, či je určitý prejav spôsobilý vyvolať u poslucháčov určitú náladu, resp. rozhodnutie, sa má osoba s príslušným vzdelaním, t. j. znalec z odvetvia psychológie, pričom Y. L. má získané vzdelanie v odbore politológia a medzinárodné vzťahy a z jeho posudku ani z jeho výsluchu nevyplývalo, že by túto tému konzultoval so znalcom z iného odvetvia. Obžalovaný taktiež opätovne poukázal na to, že Y. L. nie je zapísaný do zoznamu súdnych znalcov a vo svojom posudku sa venoval aj otázkam, ktoré sú zjavne mimo jeho kvalifikácie a vyjadroval sa aj k právnym otázkam, čo je neprípustné.

Obžalovaný poukázal aj na posudok RNDr. Y. Š., s ktorým sa Špecializovaný trestný súd na hlavnom pojednávaní oboznámil a z ktorého vyplýva, že rečník v predmetnej rozhlasovej relácii použil slovo Cigán / cigánsky v rôznych súvislostiach, v niektorých prípadoch v pozitívnom kontexte, v niektorých v neutrálnom kontexte a niektorých skôr v negatívnom kontexte. Slovo Cigán neoznačil za hanlivé pomenovanie, dokonca niektorá časť tohto etnika sa (na základe jeho výskumu) takto sama označuje. Vyjadrenie rečníka, že sa pripravuje návrh zákona, ktorý by mal znížiť trestnú zodpovednosť na dvanásť rokov, tak ako v mnohých západných štátoch, nakoľko sú známe prípady z východného Slovenska, kedy dospelí Cigáni nahovoria maloletých na páchanie trestnej činnosti, ktorí ale trestne zodpovední pre nízky vek nie sú a pod., vyznieva podľa názoru RNDr. Š. neutrálne. Pokiaľ ide o tretí výrok, za ktorý má byť obžalovaný stíhaný, ide podľa neho o príliš zovšeobecňujúce tvrdenie, ktoré prognózuje budúci vývoj bez toho, aby sa dal teraz overiť. Tento výrok však treba podľa neho vnímať tak, že rečník nehovoril o celom rómskom etniku, ale o ľuďoch z osád, ktorí sa rozhodli žiť asociálnym spôsobom života. RNDr. Š. označil predmetnú rozhlasovú reláciu za pomerne bežnú politickú prezentáciu, pričom preberané spoločenské témy boli už neraz nastolené aj politikmi z iných politických strán. Podľa názoru RNDr. Š. znalec Y. L. neposudzoval diskusiu v celom kontexte, pričom mal úplne opomenúť pozitívne prejavy rečníka vo vzťahu k rómskemu etniku. Aj RNDr. Š. si myslí, že znalec Y. L. rieši v posudku právne otázky, čo je neprípustné. RNDr. Š. poukázal na to, že sa znalec Y. L. snažil vo svojom posudku vyvolať emócie nie príliš logickým spájaním politických názorov, ktoré odzneli v rozhlasovej relácii so „smutne známymi príkladmi z minulosti, ktoré viedli k násilným aktom voči príslušníkom najrôznejších menšín.“ V závere RNDr. Š. konštatuje, že výroky, ktoré v predmetnej rozhlasovej relácii odzneli, nie je možné považovať za romofóbne, či dokonca rasistické. RNDr. Š. sa pritom intenzívne venuje rómskej problematike a etnogeografii so zameraním na rómsku minoritu a ohľadom rómskeho etnika má rozsiahlu publikačnú činnosť.

Podľa obžalovaného je preto zarážajúce, pokiaľ mal súd k dispozícii dva posudky, pričom tu sú objektívne skutočnosti odôvodňujúce pochybnosti o nezáujatosti znalca Y. L., prečo vzal do úvahy len zistenia práve tejto osoby a v druhom prípade, pokiaľ išlo o posudok RNDr. Š., tohto nepovažoval za potrebné ani len v konaní vypočúť a návrh obhajoby zamietol.

Podľa obžalovaného je zarážajúce, že Špecializovaný trestný súd na jednej strane oprel napadnutý rozsudok aj o výpoveď svedka Y. Č., ktorý sa nevyjadroval k výrokom, ktoré mali odznieť v predmetnej rozhlasovej relácii, ale k výrokom obžalovaného v minulosti, dokonca k výrokom, ktoré mali odznieť v čase, keď obžalovaný navštevoval základnú a strednú školu, avšak na strane druhej zamietol návrhy obhajoby týkajúce sa oboznámenia záznamov a prepisov vyjadrení obžalovaného na priloženom DVD, výsluch svedka Y. V. a pod., s odôvodnením, že sa týkajú výrokov obžalovaného v iných miestnych a časových súvislostiach.

Z výpovedí svedkov PhDr. Š. L., CSc. a L. L. pritom podľa obžalovaného vyplynulo, že tento sa nikdy nevyjadroval na adresu akejkolvek etnickej skupiny dehonestujúcim, vulgárnym spôsobom. Svedok L. potvrdil, že obžalovaný vo svojich vyjadreniach nikdy nevystupoval proti konkrétnym predstaviteľom cigánskeho hnutia, neútočil, ani nevyzýval iných, aby tak robili. Naopak, obžalovaný hľadal riešenia ako im pomôcť a nikdy nevystupoval proti členom tejto komunity, len poukazoval na negatíva. Špecializovaný trestný súd však výpovede týchto svedkov nevezal pri rozhodovaní do úvahy. Rovnako tak výpoveď svedka E. Q. Špecializovaný trestný súd vyhodnotil ako neutrálnu, hoci z jeho výpovede

vyplývalo, že sám je príslušníkom rómskeho etnika, obžalovaný je jeho veľmi dobrý kamarát, ktorý s ním bol dokonca na spoločnej dovolenke a vylúčil úmysel obžalovaného hanobiť túto etnickú skupinu alebo podnecovať druhých k nenávisti voči príslušníkom tejto etnickej skupiny pre ich príslušnosť k tejto etnickej skupine. Tento svedok ako príslušník etnika, na ktorého adresu mali predmetné výroky odznieť, uviedol, že sa ho výroky nedotýkajú a že nie sú hanlivé. Podľa neho sa nedotýkajú Rómov ako celku, ale len tých, ktorý žijú v osadách v sociálnej skupine. Prítom uviedol, že žije na východnom Slovensku, kde sa vytvárajú tieto osady a tí Rómovia, ktorí v nich žijú, sa nechcú „prispôsobiť“, z čoho vznikajú problémy. Uviedol, že v jeho prítomnosti sa obžalovaný nikdy nevyjadroval hanlivo na adresu rómskeho etnika.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti obžalovaný navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok prvostupňového súdu zmenil tak, že obžalovaného spod obžaloby oslobodí, eventuálne, napadnutý rozsudok zruší a vec vráti prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Na verejnom zasadnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky obhajca obžalovaného JUDr. Tomáš Rosina navrhol zamietnuť odvolanie prokurátora, zrušiť napadnutý rozsudok, a oslobodiť obžalovaného Y. Y. spod obžaloby, alternatívne po zrušení napadnutého rozsudku vec vrátiť sudu prvého stupňa na nové prerokovanie a rozhodnutie. Obhajca obžalovaného Mgr. Peter Kupka sa pridržiava vyjadrenia obhajcu JUDr. Tomáša Rosinu. Obžalovaný Y. Y. uviedol, že sa pridržiava vyjadrení svojich obhajcov a k tomu doplní, že v pôvodnom konaní Špecializovaný trestný súd nevykonával dôkazy vo forme jeho viacerých pozitívnych výrokov a vyjadrení, ktoré v minulosti mal, či už na adresu rómskeho etnika alebo iných komunit, nevykonával prehratie alebo oboznámenie jeho vyjadrení v Národnej rade Slovenskej republiky, ktoré takisto vyznievali pozitívne v prospech týchto národnostných menšín, resp. komunit a že v konečnom dôsledku trestom, ktorý mu uložil Špecializovaný trestný súd, nie je uložený peňažný trest, ale zánik jeho mandátu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky.

III.

Konanie pred odvolacím súdom

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd odvolací, na základe riadne a včas podaného odvolania prokurátorom i obžalovaným Y. Y. podľa § 317 odsek 1 Trestného poriadku preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolatelia podali odvolania, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Mal prítom na zreteli aj povinnosť prihliadnuť na chyby, ktoré neboli odvolaniami vytykané, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku a dospel k záveru, že odvolanie prokurátora je čiastočne dôvodné a odvolanie obžalovaného Y. Y. dôvodné nie je.

Preskúmaním zistil nasledovné:

Vykonanie dôkazov navrhovaných prokurátorom najvyšší súd na verejnom zasadnutí zamietol, pretože údajné dôkazy o osobe obžalovaného pochádzali z inej trestnej veci, resp. boli získané z trestnej veci vedenej zatiaľ proti neznámemu páchatelovi, resp. (nahrávka relácie Debata na telefón z 2. októbra 2016 z web stránky YouTube) považoval vykonanie takého dôkazu za nadbytočné vzhľadom na už vykonané dôkazy.

Námietky obžalovaného Y. Y. odôvodnené advokátom JUDr. Tomášom Rosinom a sčasti i ďalšími dvomi obhajcami, odvolací súd považoval za nedôvodné jednak odkazujúc na zistenia súdu prvého stupňa, ako aj na to, že ani obžalovaný Y. Y. ani moderátor Y. T. nespochybnili fyzickú prítomnosť obžalovaného Y. Y. v živom vysielaní relácie Debata na telefón 2. októbra 2016, ani to, že obžalovaný Y. Y. v tejto relácii aktívne vystupoval a asi do 17. minúty relácie odpovedal na otázky moderátora a od tohto času odpovedal na otázky poslucháčov. Moderátor vyjadreniam obžalovaného Y. Y. neoponoval, ani s nimi nepolemizoval. Obsah prehrateho záznamu obžalovaný nespochybnil, ale spochybňoval jeho autenticitu, resp. originalitu pôvodu. Z prehrateho záznamu relácie na hlavnom pojednávaní súdu prvého stupňa, s ktorým sa oboznámil aj odvolací súd v rámci prípravy odvolacieho konania, v žiadnom prípade

nevyplývala žiadna úprava alebo zasahovanie do neho, a to aj bez nutnosti využitia odborných vedomostí znalca. Záznam bol zaslaný konateľom rádia Frontinus vyšetrovateľovi na základe jeho žiadosti o súčinnosť podľa § 3 ods. 1 Trestného poriadku, ktorá bola na verejnom zasadnutí prečítaná (nie teda postupom podľa § 89 a nasl. Trestného poriadku). Na jednom CD sa nachádzala nahrávka celej relácie Debata na telefón z 2. októbra 2016 v trvaní 1 hodina 30 minút a 50 sekúnd.

Z týchto dôvodov považoval najvyšší súd prehratie zvukového záznamu za zákonne vykonaný dôkaz získaný zo zákonných prostriedkov a zákonným spôsobom.

Podľa § 119 ods. 2 Trestného poriadku za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť na náležité objasnenie veci a čo sa získalo z dôkazných prostriedkov podľa tohto zákona alebo podľa osobitného zákona. Dôkaznými prostriedkami sú najmä výsluch obvineného, svedkov, znalcov, posudky a odborné vyjadrenia, preverka výpovede na mieste, rekognícia, rekonštrukcia, vyšetrovací pokus, obhliadka, veci a listiny dôležité pre trestné konanie, oznámenie, informácie získané použitím informačno-technických prostriedkov alebo prostriedkov operatívno-pátracej činnosti.

Obžalovaný Y. Y. priznal a nepoprel svoju účasť na uvedenej relácii. Zároveň neoznačil, ktoré výroky uvedené v zázname relácie prehratej na hlavnom pojednávaní boli upravené alebo zmenené. Odvolací súd preto považoval jeho obhajobu za prípustnú, avšak účelovú a nevyvracajúcu pravosť nahrávky relácie a autenticitu na nej zachytených výrokov jeho samotného.

Námietky obžalovaného týkajúce sa nevysvetlenia zdroja, odkiaľ bola nahrávka získaná, ako aj námietky týkajúce sa existencie dvoch alebo troch nosičov CD s nahrávkou a polemiky, ktorá z týchto nahrávok je originálna a podobne, považoval odvolací súd za bezpredmetné, pretože nemal pochybnosti o tom, že obžalovaný Y. Y. výroky prehraté z nosiča CD na hlavnom pojednávaní vyslovil v relácii rádia Frontinus Debata na telefón 2. októbra 2016 a o ich autenticite nemal prvostupňový ani odvolací súd pochybnosti, bez ohľadu na to, či išlo o štúdióvu nahrávku alebo nahrávku inú.

Vzhľadom na to, že zvuková stopa tejto relácie sa doposiaľ nachádza na web stránke YouTube, ako na to upozornil prokurátor na verejnom zasadnutí pri navrhovaní dôkazu, resp. bola najneskôr do 7. júna 2017 (právoplatnosť rozhodnutia Rady pre vysielanie a retransmisiiu z 25. apríla 2017, č.: RP/26/2017, správne konanie č.: 898/SKO/2016) dostupná i na web stránke Rádia Frontinus v časti archív, išlo by o zákonne získaný dôkaz i v prípade, ak by ho z týchto stránok stiahol samotný vyšetrovateľ.

Prehratie tejto zvukovej nahrávky bolo teda vykonané v súlade so zákonom podľa § 270 ods. 2 Trestného poriadku. Odvolací súd doplnil dokazovanie v tom smere, že úplne objasnil, prečítaním listu vyšetrovateľa zo 17. januára 2017 (deň kedy bolo začaté trestné stíhanie vo veci), akým spôsobom bol záznam relácie získaný a založený do vyšetrovacieho spisu. Nesprávny postup vyšetrovateľa, ktorý list zo 17. januára 2017 konateľovi rádia Frontinus nezaložil do vyšetrovacieho spisu, neovplyvňuje zákonnosť jeho postupu podľa § 3 ods. 1 Trestného poriadku pri získaní zákonného prostriedku a zároveň objasňuje, z akého dôvodu nešlo o postup podľa § 89 a nasl. Trestného poriadku, ako namietala obhajoba.

Pokiaľ ide o námietky obhajoby týkajúce sa znaleckého posudku znalca Y. L., je potrebné predovšetkým uviesť, že výroky obžalovaného prednesené v už uvedenej relácii v rámci celého kontextu relácie, ale i v jednotlivosti, sú tak zjavne urážajúce, nevraživé a vyvolávajúce nenávisť, že odvolací súd si kládol (podobne, ako napokon i súd prvého stupňa) otázku, či vôbec bolo nevyhnutné priberať znalca na posúdenie položených otázok a najmä na zistenie charakteru týchto výrokov so zreteľom alebo s cieľom odhaliť ich prípadný extrémistický obsah.

Tak ako uviedol už Špecializovaný trestný súd „Z gramatického výkladu a významu vyjadrení obžalovaného si vedel urobiť úsudok aj samotný Špecializovaný trestný súd...“, teda i bez znaleckého posudku je možné usudzovať, akú povahu a charakter majú výroky obžalovaného Y. Y., ktoré v inkriminovanej relácii odznali.

Podľa § 141 ods. 1 Trestného poriadku ak sú na objasnenie skutočnosti dôležitej pre trestné konanie potrebné odborné znalosti, vyžiada orgán činný v trestnom konaní a v konaní pred súdom predseda senátu odborné vyjadrenie mimo znaleckú činnosť vykonávanú podľa osobitného zákona. V jednoduchých prípadoch sa možno uspokojiť s písomným potvrdením, o ktorého správnosti nie sú pochybnosti.

Podľa § 142 ods. 1 Trestného poriadku ak pre zložitosť objasňovanej skutočnosti nie je postup podľa § 141 postačujúci, príberie orgán činný v trestnom konaní a v konaní pred súdom predseda senátu znalca na podanie znaleckého posudku. Ak ide o objasnenie skutočnosti obzvlášť zložitej, príberú sa dvaja znalci. Dvoch znalcov treba pribrať vždy, ak ide o pitvu mŕtvolu.

Na objasnenie, či výroky obžalovaného Y. Y. boli naplnené zákonné znaky žalovaných prečinov, neboli podľa názoru súdov prvého i druhého stupňa potrebné odborné znalosti v súlade so zásadou iura novit curia, pretože prevažne sa jednalo o zodpovedanie právnych otázok, aj keď filozofickoprávny, sociologický, etický a politologický rozbor znalca a z neho vyplývajúci vplyv a dosah výrokov prednesených obžalovaným na verejnosť považoval odvolací súd za zodpovedanie odborných otázok a v tejto časti zo znaleckého posudku aj vychádzal a v tejto časti ho považoval za zákonne vykonaný a platný dôkaz [R 82/2001: „Znalecký posudok nemožno bez ďalšieho odmietnuť iba preto, že znalec nad rámec svojho oprávnenia a v rozpore s § 107 ods. 1 Trestného poriadku (teraz § 145 ods. 1 Trestného poriadku, pozn.) hodnotí vo svojom posudku niektoré dôkazy alebo rieši právne otázky. Skutočnosť, že znalec zaujme vo svojom posudku stanovisko aj k otázke, ktorej zodpovedanie prislúcha výhradne súdu, nerobí tento posudok celkom nepoužiteľným, pokiaľ obsahuje odborné poznatky a zistenia, z ktorých znalec také závery urobil a ktoré súčasne umožňujú súdu, aby si totožný alebo iný záver o takej otázke urobil sám.“]

V zhode so súdom I. stupňa tak i súd odvolací konštatoval zákonnosť a použiteľnosť znaleckého posudku Y. L., napriek nedostatočnému poučeniu znalca v prípravnom konaní, v ktorom znalec len podpísal sľub znalca a zaslal ho v písomnej podobe vyšetrovateľovi, avšak nezložil ho ústne pred vyšetrovateľom, čo však napravil súd prvého stupňa tým, že znalec zložil sľub pred ním a zopakoval obsah znaleckého posudku v zhode s jeho písomným vyhotovením v prípravnom konaní a podrobne odpovedal na kladené otázky, čo podrobne vysvetlilo jednak spôsob jeho uvažovania pri hodnotení výrokov obžalovaného, ako aj metodológiu, akou sa k tomuto hodnoteniu dopracoval. Znalca z trestného konania nevyučuje ani jeho pôvod, získané vzdelanie ba ani jeho vyjadrenia formou článkov na adresu rôznych hrozieb extrémizmu, a teda aj na adresu Kotleba - Ľudová strana Naše Slovensko, pretože jeho vyjadrovanie nebolo podľa názoru najvyššieho súdu jednostranné, neobjektívne a nevyvážené, ale bolo komplexne zamerané na hodnotenie extrémnych prejavov v celom politickom spektre. Žiaden z namietaných dôvodov nezakladá preto podľa názoru odvolacieho súdu vylúčenie znalca podľa § 11 ods. 1 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého znalec, tlmočník alebo prekladateľ je vylúčený, ak možno mať pre jeho pomer k veci, k zadávateľovi alebo k inej osobe, ktorej sa úkon týka, pochybnosť o jeho nezaujatosti.

Obžalovaný Y. Y. v podanom odvolaní namietal, že prednesené výroky nie sú ani podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva takými, aby sa vymykali spod ochrany poskytovanej článkom 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení dodatkových protokolov a protokolov (ďalej aj „Dohovor“).

Podľa článku 10 ods. 1 Dohovoru každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam. Podľa odseku 2 výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa aj povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam, obmedzeniam alebo sankciám, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej

bezpečnosti, územnej celistvosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.

Takou sankciou sú práve ustanovenia §§ 423 a 424a Trestného zákona. Námieta obhajoba, že výroky obžalovaného Y. Y. nie sú takej intenzity, aby napĺňali zákonné znaky uvedených trestných činov a aby pre ne bolo potrebné na obžalovaného, v rozpore so zásadou ultima ratio, pôsobiť prostriedkami trestného práva, nie je podľa odvolacieho súdu odôvodnená.

Práve rozhodovacia prax Európskeho súdu pre ľudské práva, ale aj prax Ústavného súdu Slovenskej republiky a napokon i najvyššieho súdu potvrdzuje, poukazujúc na test proporcionality, že v rámci slobody prejavu môžu byť chránené nielen také informácie alebo myšlienky, ktoré sú priaznivo prijímané alebo považované za neškodné či bezvýznamné, ale tiež tie, ktoré urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát alebo akúkoľvek skupinu obyvateľstva (Handyside proti Spojenému kráľovstvu zo 7. decembra 1976, č. 5493/72, ďalej len „Handyside proti Spojenému kráľovstvu“), ale na druhej strane takej ochrany sa nemôžu dovoliť výroky, pri ktorých slobodu prejavu možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných alebo na ochranu určitého kvalifikovaného verejného záujmu.

V prípade Handyside proti Spojenému kráľovstvu išlo o poburujúce, nekonvenčné a neobvyklé knižné vyjadrenia vydané v príručke pre školopovinnú mládež nazwanej Malá červená školská príručka, ktoré sa pokúšali poskytnúť neobvyklý pohľad na niektoré otázky výchovy, vzdelávania či sexuality, nešlo v nich však, aj keď mnohých svojim obsahom možno urážali, šokovali či znepokojovali, o výroky namierené proti konkrétnemu jednotlivcovi, skupine osôb, či dokonca etniku alebo národnosti či vierovyznaniu, neboli hanobiace ani nevyvolávali nenávisť voči konkrétnemu etniku.

V prerokúvanom prípade sa na rozdiel od obžalovaným Y. Y. uvádzaného prípadu Handyside proti Spojenému kráľovstvu výroky obžalovaného v celkovom kontexte inkriminovanej relácie dotýkali dôstojnosti a cti príslušníkov etnickej skupiny Rómov tým, že fakticky vytvárali obraz tejto etnickej skupiny ako asociálov, príživníkov, ľudí, ktorí sú nekultúrni, neprispôsobiví a podobne, bez ďalšieho. Urážali a hanobili túto etnickú skupinu. V relácii nebol vytvorený priestor pre oponentúru, nepokúsil sa o ňu ani moderátor, a tým nebolo možné vyvážiť prednesené názory a objektivizovať ich v prospech tých príslušníkov rómskeho etnika, ktorí naproti vyjadreniam obžalovaného spĺňajú kritériá kultúrnych, pracovitých, spoločensky prispôsobivých ľudí. Navyše tieto vyjadrenia vytvárajú v súčasnej spoločensko-politickej situácii, ktorá je okrem iného negatívne ovplyvnená aj nespokojnosťou významnej (nie zanedbateľnej) časti majoritného obyvateľstva s aktuálnym stavom a spôsobom integrácie Rómov, ovzdušie potenciálneho násillia voči skupine, ktorá je podľa obžalovaného zodpovedná za to, že väčšina sa nedarí tak, ako by tomu mohlo byť, ak by tu nebola práve oná, parazitujúca, nekultúrna a neprispôsobivá skupina asociálov. Násillie pritom nemusí spočívať priamo vo fyzickom napádaní, ale vo vyvolávaní napätia a v slovných útokoch. To nemôžu ospravedlniť ani niektoré náznaky v relácii, v ktorých obžalovaný poukázal na spôsob, akým by sa určité nedostatky v živote rómskej komunity dali riešiť, pretože v kontexte relácie zanikli a neboli jej podstatnou časťou.

Rovnako obžalovaného nemôže vyvinieť ani tvrdenie PhDr. Š. L., CSc., ktorý považuje výroky obžalovaného za jeho názor, ktorý je pod ochranou medzinárodných zmlúv a Ústavy Slovenskej republiky, ani tvrdenia niektorých svedkov - Rómov - že ich sa vyjadrenia obžalovaného Y. Y., ktoré odzneli v relácii, nedotkli. Taktiež tvrdenie RNDr. Y. Š., PhD., že výroky obžalovaného v relácii nemožno považovať za romofóbne, či dokonca rasistické, pričom nevysvetľuje, z akých dôvodov ich za také nemožno považovať, za to však je odpoveďou na otázky, že výroky obžalovaného Y. Y. nenapĺňajú skutkovú podstatu trestných činov, ktoré si má súd zodpovedať sám, pretože nejde o otázky odborné, ale právne, nemožno považovať za vyjadrenia odôvodňujúce vyvinenie obžalovaného Y. Y..

Navyše odvolací súd doplnia, že postup Špecializovaného trestného súdu, ktorý prečítal „údajný“ znalecký posudok RNDr. Y. Š., PhD., nebol v súlade so zákonom (§ 268 ods. 2, 3 Trestného poriadku)

a preto na tento posudok odvolací súd nemohol prihliadať ako na zákonne vykonaný dôkaz, pretože nespĺňal zákonné podmienky znaleckého posudku, keďže RNDr. Y. Š., PhD. nebol zapísaný v zozname znalcov a na rozdiel od znalca Y. L. (ktorý sľub znalca zložil na hlavnom pojednávaní), nezložil na hlavnom pojednávaní sľub znalca postupom podľa § 268 ods. 4 Trestného poriadku.

Z týchto dôvodov tieto dôkazy súd prvého stupňa, ako aj súd odvolací, považoval za účelové, neobjektívne, hoci legitímne, produkované zjavne v snahe zľahčovať prejav obžalovaného Y. Y. a zbaviť ho trestnej zodpovednosti.

Podľa § 10 ods. 2 Trestného zákona nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná.

Pri hodnotení závažnosti konania obžalovaného Y. Y. aj so zreteľom na ustanovenie § 10 ods. 2 Trestného zákona, ktorého aplikácie sa tiež dovoľavala obhajoba v odôvodnení odvolania, odvolací súd prihliadal okrem iného hlavne na to, kto bol autorom prednesených výrokov v relácii Debata na telefón z 2. októbra 2016 odvysielanej v rádiu Frontinus, aký dosah - na aký počet poslucháčov a územie - táto relácia mala, či na problémy a otázky v nej preberané, mohla adekvátnym spôsobom reagovať aj rómska menšina, resp. jej predstavitelia a napokon i na pohnútku páchatel'a.

Poslanec Národnej rady Slovenskej republiky je volený verejný funkcionár, ktorý by sa mal zdržať všetkého, čo je v rozpore s verejným záujmom. Mal by predovšetkým, z titulu svojej funkcie presadzovať konštruktívne riešenia problémov a naplňovať svoj volebný program tak, aby to prinášalo úžitok pokiaľ možno čo najväčšiemu množstvu svojich voličov a snažiť sa pritom chrániť aj záujmy iných občanov. Z určitého pohľadu možno tvrdiť, že poslanec by svojím správaním a prístupom k riešeniu problémov, svojou zmierlivosťou a hľadaním pozitívnych východísk z problémových situácií mal byť vzorom pre ostatných, pretože je nepretržite verejnosťou sledovaný ako sa správa, ako vystupuje. Vzhľadom na jeho postavenie a funkciu v demokratickom štáte by jeho základnou úlohou mala byť ochrana základných práv a slobôd každého v tomto štáte - jednotlivcov, skupín obyvateľov, bez ohľadu na ich náboženstvo, rasu, etnikum, presvedčenie, rod, či národnosť. Plnením tejto základnej úlohy poslanec národnej rady zároveň vyslovuje podporu a súhlas s demokratickým usporiadaním štátu.

Odopretím plnenia tejto úlohy naopak potvrdzuje, že demokratické princípy si neosvojil a nie sú mu vlastné.

Medzi základné demokratické princípy patrí i úcta a ohľaduplnosť k právam všetkých členov spoločnosti bez ohľadu na ich príslušnosť či vierovyznanie.

Aj v článku 26 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky je okrem iného uvedené, že slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných.

Ak teda právo na názor zasahuje do práv iných, je nevyhnutné posúdiť, do akej miery je takýto zásah ohrozujúci či poškodzujúci základné práva a slobody iných, najmä zo strany tak informovanej osoby, akou nepochybne je poslanec Národnej rady Slovenskej republiky - člen zákonodarného zboru - tvorca zákonov, dokonca člen Výboru pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť.

Obžalovaný Y. Y. sa výrokov hanobiacich etnickú skupinu Rómov a vyvolávajúcich nenávisť voči nej dopustil prostredníctvom vysielania v súkromnom rádiu, ktoré bolo za tento počin - neobjektívnosť a nevyváženosť, ako aj za obžalovaným prezentované vyhranené názory smerujúce k hanobeniu a podnecovaniu k znevažovaniu rómskej menšiny na základe príslušnosti k tejto národnosti, resp. etnickej skupine pokutované Radou pre vysielanie a retransmisiu sumou 15.000,- €. Vysielanie bolo priamo šírené do okresov Žilina, Martin a Čadca, kde ho podľa odhadov počúvalo priamo okolo 24.000 poslucháčov, bolo však šírené aj cez internet fakticky do celého sveta. Vplyv tejto relácie bol teda

takpovediac neobmedzený.

Relácia bola vysielaná v dobe, keď v spoločnosti narastala frustrácia obyvateľstva z mnohých neriešených problémov v kultúre, školstve, zdravotníctve, ale i v dosahovanej životnej úrovni v porovnaní s ostatnými európskymi krajinami, pričom jej obsah svojím zameraním mohol poukazovať na príčiny tohto stavu a spôsob ako ich odstrániť, avšak obžalovaným zvolený prejav vyvolával (bol spôsobilý vyvolať) v jednej skupine obyvateľstva nevraživosť a nenávisť voči inej skupine.

Rovnako prístup rómskej komunity k médiám všeobecne, ako aj jej predstaviteľov je v porovnaní s prístupom poslanca k médiám neporovnateľný, v neprospech rómskeho etnika, čím je odôvodnené, že reakcia na takéto slovné útoky nemohla byť zo strany etnickej skupiny Rómov adekvátne.

Pokiaľ ide o pohnútku obžalovaného Y. Y., táto vyplýva z jeho celkového a dlhodobého postoja k rómskemu etniku a z jeho vyjadrení k nemu. Je to úmysel poškodiť povesť, dôstojnosť a povedomie o tejto etnickej skupine a označovať ho ako škodlivú skupinu vo vzťahu k ostatnej populácii na Slovensku.

Z uvedeného výpočtu jednoznačne vyplýva, že konanie obžalovaného nemohlo byť v žiadnom prípade posúdené ako nevyžadujúce si zásah trestného práva hmotného, pri ktorom sa trestnoprávne prostriedky neuplatnia (*ultima ratio*), ani ako konanie, ktoré by nedosahovalo závažnosť prečinov uvedených v §§ 423 a 424a Trestného zákona.

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“ alebo „Súd“) pri riešení prípadov týkajúcich sa podnecovania k nenávisti a slobody prejavu využíva dva prístupy, ktoré poskytuje Dohovor:

- širší prístup vylúčenia z ochrany poskytovanej Dohovorom, stanovený v článku 17 (zákaz zneužitia práva), v prípadoch, v ktorých dotknuté komentáre predstavujú nenávisťné prejavy a negáciu základných hodnôt Dohovoru;
- užší prístup stanovenia obmedzení poskytovanej ochrany, uvedený v článku 10 ods. 2 Dohovoru (tento prístup je používaný v prípadoch, keď dotknutý prejav síce je nenávisťným prejavom, nie je však pravdepodobné, že by ničil základné hodnoty Dohovoru).

Rozdiel medzi týmito dvoma prístupmi je v teste proporcionality využívanom pri aplikácii článku 10 ods. 2, kedy sa porovnáva právo na slobodu prejavu voči záujmom uvedeným v tomto článku. V prípadoch uplatnenia článku 17 sa test proporcionality neaplikuje, sloboda slova je obmedzená výlučne z dôvodu jej obsahu.

V prípadoch, na ktoré sa vzťahuje čl. 17 Dohovoru nazvaný „Zákaz zneužitia práv“ platí, že: „Nič v tomto Dohovore sa nemôže vykladať tak, akoby dávalo štátu, skupine alebo jednotlivcovi akékoľvek právo vyvíjať činnosť alebo dopúšťať sa činov zameraných na zničenie ktoréhokoľvek z tu priznaných práv a slobôd alebo na obmedzovanie týchto práv a slobôd vo väčšom rozsahu, než to Dohovor ustanovuje.“ Konkrétne to znamená, že tam, kde je sloboda prejavu uplatnená ako zásterka pre nenávisťné prejavy, nebude poskytnutá ochrana podľa článku 10 ods. 1 Dohovoru. ESLP úplne vylúči sporný prejav spod ochrany Dohovoru konštatujúc, že ide o zneužitie slobody prejavu v zmysle čl. 17 Dohovoru, odmietne sťažnosť sťažovateľa ako neprijateľnú a následne už vôbec neskúma, či bolo obmedzenie slobody prejavu v súlade s čl. 10 ods. 2 Dohovoru. Ako ESLP vysvetlil, ak demokratický štát poskytne úplnú slobodu hnutiam a osobám, ktoré ho chcú zničiť, povedie to k jeho zničeniu. Preto sa demokratický štát musí voči takýmto osobám brániť (viď koncept tzv. brániacej sa demokracie v rozsudku Vogt proti Nemecku z 26. septembra 1995, č. 17851/91).

V judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva možno konštatovať, že článok 17 sa používa, ale s miernosťou, čo je znakom zvýšenej ostražitosťi, pokiaľ ide o otázku obmedzenia práv garantovaných Dohovorom. Pokiaľ ide o rasovú nenávisť, významným je prípad Garaudy proti Francúzsku, z 24. júna 2003, č. 65831/01. Roger Garaudy, autor knihy s názvom *Les mythes fondateurs de la politique israélienne* (Zakladajúce mýty izraelskej politiky) bol odsúdený za popieranie zločinov proti ľudskosti, verejné hanobenie skupiny osôb, v tomto prípade židovskej komunity, a podnecovanie k rasovej

diskriminácii a nenávisti. V rozhodnutí Súd v jednej časti diela použil širší prístup podľa čl. 17 a v druhej použil užší prístup podľa čl. 10 ods. 2 Dohovoru. Pokiaľ ide o ospravedlňovanie nacistickej politiky, revíziu historických faktov a popieranie holokaustu, Súd uvažoval takto: Sloboda prejavu má svoje hranice. Prejavy uvedeného druhu sú vyňaté z ochrany čl. 10 v spojení s článkom 17 Dohovoru. Vo svojej knihe sťažovateľ spochybňuje existenciu, rozsah a závažnosť historických faktov týkajúcich sa druhej svetovej vojny, ako sú perzekúcie Židov nacistickým režimom, holokaust a Norimberský proces. Popieranie zločinov proti ľudskosti je jednou z najzávažnejších foriem rasového hanobenia voči Židom a podnecovania nenávisti k nim. Popieranie alebo revízia historických faktov tohto druhu dáva do pochybnosti hodnoty, na ktorých je založený boj proti rasizmu a antisemitizmu. Takéto jednanie zasahuje do práv iných a je preto nezlučiteľné s demokraciou a ľudskými právami. Sleduje ciele, ktoré sú zakázané čl. 17 Dohovoru. Sťažovateľ sa pokúša zneužiť svoje právo na slobodu prejavu podľa čl. 10 k dosiahnutiu cieľov, ktoré sú nezlučiteľné s literou a duchom Dohovoru. Nemôže sa preto dovolávať ochrany čl. 10 a jeho sťažnosť, pokiaľ ide o popieranie zločinov proti ľudskosti, je nezlučiteľná s Dohovorom *ratione materiae*. Kritiku činnosti štátu Izrael a židovského spoločenstva vôbec, skúmal Súd z hľadiska čl. 10 ods. 2 Dohovoru aj keď vyslovil vážnu pochybnosť, že vyjadrenie názorov sťažovateľa je chránené čl. 10 vzhľadom k celkovému negacionistickému vyzneniu jeho diela. V každom prípade bol zásah do slobody prejavu sťažovateľa podľa Súdu nevyhnutný pre dosiahnutie cieľov uvedených v čl. 10 ods. 2 Dohovoru a jeho sťažnosť je v tomto smere zjavne nepodložená.

V prípadoch podľa článku 10 odsek 2 Dohovoru sú vymenované ciele, na ochranu ktorých možno obmedziť slobodu prejavu, pod podmienkou, že je možnosť tohto obmedzenia stanovená zákonom a súčasne pod podmienkou, že toto obmedzenie slobody prejavu je naozaj nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu niektorého z vymenovaných cieľov.

„Sloboda prejavu je jedným zo základných pilierov demokratickej spoločnosti, jedna zo základných podmienok pre jej pokrok a pre rozvoj každého človeka. Podľa odseku 2 článku 10 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv, sa vzťahuje nielen na také informácie alebo myšlienky, ktoré sú priaznivo prijímané alebo považované za neškodné či bezvýznamné, ale tiež na tie, ktoré urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát alebo akúkoľvek skupinu obyvateľstva. Také sú požiadavky plurality, tolerancie a otvorenosti, bez ktorých neexistuje demokratická spoločnosť. To okrem iného znamená, že každá formálna požiadavka, podmienka, obmedzenie alebo sankcia uložená v tejto oblasti musí byť primeraná legitímnemu sledovanému cieľu.“ (Handyside proti Spojenému kráľovstvu, ods. 49).

„...Tolerancia a úcta k rovnakej dôstojnosti všetkých ľudských bytostí predstavujú základ demokratickej, pluralitnej spoločnosti. Napriek uvedenému, môže byť z principiálneho hľadiska nevyhnutné v niektorých demokratických spoločnostiach postihovať alebo dokonca brániť takým formám prejavov, ktoré sú založené na netolerancii, ktoré šíria, podnecujú, podporujú alebo ospravedlňujú nenávisť... za predpokladu, že akékoľvek uložené formálne požiadavky, podmienky, obmedzenia alebo sankcie sú primerané legitímnemu sledovanému cieľu.“ (Erbakan proti Turecku, rozsudok zo 6. júla 2006, ods. 56).

Ochranu podľa čl. 10 ods. 2 Dohovoru nemusia teda požívať ani expresívne prejavy s rasistickým či xenofóbnym podtónom alebo prejavy hanobiace etnické skupiny. Rozhodnutie, ktorému z kolidujúcich práv (právo na slobodu prejavu kontra ochrana práv a slobôd iných) dá v tom - ktorom prípade ESĽP prednosť, závisí od vyššie spomenutých podmienok. Vo všeobecnosti však platí, že takéto obmedzenie môže mať povahu trestnej sankcie a ESĽP v tomto smere dáva členským štátom určitý priestor na vlastný výklad a aplikáciu Dohovoru (ku konceptu tzv. voľného uváženia vid' rozsudok vo veci Handyside proti Spojenému kráľovstvu).

„Test „nevyhnutnosti v demokratickej spoločnosti“ vyžaduje, aby Súd určil, či existuje „naliehavá spoločenská potreba“ pre obmedzenie. Zmluvné štáty majú určitú mieru voľnej úvahy pri posudzovaní, či takáto potreba existuje, ale ide ruka v ruke s európskym dohľadom, ktorý zahŕňa tak legislatívu, ako aj rozhodnutia, ktoré ju uplatňujú, a to aj tie, ktoré vydal nezávislý súd. Súd je preto oprávnený vydať konečné rozhodnutie o zlučiteľnosti „obmedzenia“ so slobodou prejavu chránenou článkom 10

Dohovoru (pozri Vajnai proti Maďarsku, z 8. júla 2008, č. 33629/06, ods. 43).“

Súd predovšetkým musí určiť, či dôvody, na ktoré sa vnútroštátne orgány odvolali pri ospravedlnení zásahu, sa javia ako „relevantné a dostatočné“ a či prijaté opatrenie bolo „primerané sledovanému legitímnemu cieľu.“ Pritom sa Súd musí presvedčiť, či vnútroštátne orgány aplikovali normy zlučiteľné s princípmi zakotvenými v čl. 10 a opierali sa o prijateľné posúdenie relevantných skutočností.“ (pozri Vajnai proti Maďarsku, z 8. júla 2008, č. 33629/06, ods. 45).“

Šírením hanobiaceho a nenávisťného obsahu v médiách dochádza k legitimizácii takýchto postojov ako niečoho normálneho, čo je štandardnou súčasťou spoločnosti a jej myslenia, napriek tomu, že takéto konanie je pre spoločnosť škodlivé až nebezpečné a protiprávne. Osoby, ktoré takéto postoje šíria, bez toho, aby niekto voči nim namietal, získavajú pocit, že ich názory a postoje sú nielen akceptované, ale aj správne a dôvodné, všeobecne prijímané a šírené a niektorí sú na ich základe ochotní aj konať.

Výroky obžalovaného Y. Y., tak ako to uviedol i súd prvého stupňa, v teste proporcionality v zmysle článku 10 odsek 2 Dohovoru neobstáli.

Odvolací súd v tomto smere poukazuje na príklad odsúdenia Jean Marie Le Pena - predsedu politickej strany Národný front a odmietnutie jeho sťažnosti ESLP (sťažnosť č. 45416/16, rozhodnutie z 28. februára 2017) pre zásah do slobody prejavu za výrok:

„...zároveň, počet vyhostení je smiešny. Zaevidovaných je menej ako tridsať tisíc oficiálnych vyhostení ročne, pričom pri desať tisíc z nich sa ľuďom pomáhalo, hlavne Rómom z východnej Európy ktorí sa nikdy nevedeli ani nechceli integrovať do európskych spoločností, v blízkosti ktorých žili, v niektorých prípadoch aj päť storočí, a tvrdia: Sme ako vtáci, lietanie (sloveso „voler“) je pre nás prirodzené.“ Tento prejav bol následne zverejnený na webovej stránke Národného frontu.

Združenie Hnutie proti rasizmu a za priateľstvo medzi ľuďmi (MRAP), poukazujúc na to, že vo vete „My sme ako vtáci, lietanie je pre nás prirodzené“, išlo o slovnú hračku vychádzajúcu z homonym (slov rovnakého znenia) sloviess „lietat“ a „kradnúť“ (francúzsky „voler“) a podalo na sťažovateľa trestné oznámenie pre trestný čin verejnej urážky skupiny ľudí z dôvodu ich príslušnosti k etniku. K trestnému konaniu boli ako civilné strany pripustené aj ďalšie združenia.

Parížsky trestný súd uznal sťažovateľa 19. decembra 2013 za vinného z vyššie uvedeného trestného činu a uložil mu pokutu 5 000,- €. Rovnako mu súd uložil povinnosť zaplatiť združeniu MRAP náhradu škody vo výške 3 000,- € plus ďalších 3 000,- € v zmysle článku 475-1 trestného poriadku a všetkým ostatným združeniam náhradu škody vo výške 1,- € a 500,- € v zmysle spomínaného článku 475-1. Súd takisto nariadil zverejniť vyhlásenie so zhrnutím súdneho rozhodnutia v tlačenej médiu podľa výberu civilných strán s výdavkami v maximálnej hodnote 4 000,- €.

Odôvodnenie rozsudku trestného súdu bolo nasledovné: „Je nutné zdôrazniť, že karikatúra a satira, hoci úmyselne provokujú, spadajú pod slobodu prejavu a komunikácie myšlienok a názorov, vtipný a úmyselne urážlivý tón môže zbaviť sporné výroky akejkoľvek vážnosti a humor tak umožňuje väčšiu slobodu pri výbere výrazových prostriedkov. Právo na humor má však svoje hranice a musí sa skončiť tam, kde začína zásah do ochrany dôstojnosti ľudskej bytosti a osobné útoky. V tomto prípade žalovaný nie je profesionálny humorista, ale veľmi známy politik, ktorý predniesol politický príhovor o nebezpečenstve imigrácie, čo mu nebránilo pri takejto príležitosti žartovať. Mimochodom, tlač sa o tom zmienila a označila to za „pochybnú slovnú hračku“ (denník Le Monde), „na ktoré sa stal Jean-Marie Le Pen špecialistom“ (denník La Nouvelle République), čo vyvolalo „smiech a potlesk“ (tlačová agentúra Agence France Presse - AFP). Zábery na publikum naozaj ukazujú takúto reakciu obecnstva.“

„Avšak súdu vôbec neprináleží súdiť vtipnosť alebo vkusnosť predmetnej slovnej hračky, ktoré patria k motívom žalovaného; stačí konštatovať, že napriek tomu, že sporná veta obsahuje slovnú hračku, to nič nemení na skutočnosti, že pramení z vôle stigmatizovať a zredukovať túto skupinu osôb na tento zovšeobecňujúci a závažne urážajúci stereotyp. Humor tu v skutočnosti neslúži ako prostriedok na

vytváranie odstupu, ktorým by slová strácali všetku svoju vážnosť prostredníctvom urážok a výsmechu; (...) žalovaný nijakým spôsobom neuviedol publikum do pochybnosti o skutočnosti a pravdivosti svojich výrokov, predovšetkým v rámci svojho prejavu, ktorý sa týkal negatívnych následkov imigrácie. A preto boli v tomto prípade prípustné hranice slobody prejavu prekročené, skutková podstata trestného činu bola naplnená.“

ESLP sťažovateľovu sťažnosť odmietol ako neprijateľnú a v rozhodnutí uviedol: „Sťažovateľ sa sťažuje na odsúdenie francúzskymi súdmi. Namieťa porušenie práva na slobodu prejavu, ktoré garantuje článok 10 Dohovoru.“

„Súd však upresnil, že takéto vyjadrenia nemôžu prekračovať isté hranice, najmä pokiaľ ide o ochranu povesti a práv druhých. Tak súd predovšetkým potvrdil, že „je nesmierne dôležité bojovať proti rasovej diskriminácii v akejkoľvek forme alebo prejave“ (Jersild proti Dánsku, 23. september 1994, ods. 30 - 31, séria A, č. 298).“

„Súd konštatoval, že vyjadrenie sťažovateľa bolo bezpochyby schopné vytvoriť negatívny obraz o rómskej komunite ako celku.“

„Súd poukázal na skutočnosť, že vnútroštátne súdy sťažovateľa odsúdili po vykonaní metodologickej a hĺbkovej analýzy inkriminovaných výrokov, pričom vyzdvihli fakt, že nešlo len o humorné poznámky, ktoré by sa dali oddeliť od politického kontextu a od zámeru stigmatizovať rómsku komunitu, ale že tieto poznámky boli schopné vyvolať pocit opovrhovania a nepriateľstva voči tejto komunite.“

Opierajúc sa o závery znalca Y. L. v časti, v ktorej osvetlil pôsobenie a vplyv výrokov obžalovaného Y. Y., odvolací súd konštatoval, že jeho verbálny útok bol zovšeobecňujúci, aj so zreteľom na jeho reakcie na otázky, resp. konštatovania poslucháčov, ktorí mu prejavovali sympatie za jeho proti rómske postoje a vyjadrenia, ktoré boli nielen hanobiace, ale aj vyvolávajúce nenávisť, a to v spoločensko-politickej situácii, ktorá v obyvateľstve vyvoláva frustráciu z mnohých neriešených problémov a smeruje k vyhľadávaniu a postihu vinníka za takýto stav.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z týchto dôvodov kvalifikoval konanie obžalovaného Y. Y. ako prečin hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom podnecovania, hanobenia a vyhrážania osobám pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine alebo pôvodu rodu podľa § 424a ods. 1 písm. a) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016, čím si osvojil právnu kvalifikáciu uvedenú v napadnutom rozsudku Špecializovaného trestného súdu BB-4T/36/2017 zo 16. apríla 2018 spoločne s jej odôvodnením. V tejto časti zostal preto napadnutý rozsudok nedotknutý a nezmenený.

Odvolací súd sa však nestotožnil s výrokom o treste, ktorý považoval za neprimerane mierny, a to vzhľadom na zárobkové a majetkové pomery obžalovaného Y. Y., čím súhlasil a zároveň vyhovel odvolacím námietkam prokurátora. Po doplnení dokazovania o nich na verejnom zasadnutí o odvolaní dospel k záveru, že primeraným, aj vzhľadom na spôsobený následok, bude najmenej dvojnásobne vyšší peňažný trest, než aký bol obžalovanému uložený prvostupňovým súdom, pretože trest 5 000,- € by sa fakticky rovnal aktuálnemu mesačnému príjmu obžalovaného a nijako výrazne by ho nepostihol, tak aby si uvedomil závažnosť svojho konania. Náhradný trest odňatia slobody v prípade úmyselného zmarenia peňažného trestu ostal nezmenený. Tým odvolací súd vyhovel odvolaniu prokurátora v časti týkajúcej sa sprísnenia uloženého trestu. Návrhu prokurátora na uloženie trestu odňatia slobody s podmieneným odkladom však odvolací súd nevyhovel, vychádzajúc z rozhodovacej praxe ESLP, ktorý preferuje za verbálne útoky alternatívne druhy trestov - najmä peňažné tresty. V prospech tohto druhu trestu nasvedčuje aj hodnotenie osoby obžalovaného - prvotrestaný páchatel'.

Odvolací súd na druhej strane nevyhovel návrhu prokurátora, aby obžalovanému uložil aj povinnosť absolvovať na vlastné náklady školenie o rómskom holokauste a jeho následku na slovenskú spoločnosť. Najvyšší súd sa domnieva, že vek, vzdelanie i postavenie obžalovaného, ako aj prostredie, z ktorého

vyšiel, dostatočne zaručujú vedomosti o priebehu druhej svetovej vojny, o príčinách jej vzniku a následkoch. Domnieva sa, že školenie o rómskom holokauste by významným spôsobom nedokázalo ovplyvniť spôsob myslenia a vyjadrovania sa obžalovaného Y. Y. o otázkach týkajúcich sa rómskej menšiny a preto túto povinnosť ako zrejme neúčelnú neuložil.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný riadny opravný prostriedok.